Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 161 (14181) | 1973 оной июлиин 11, среда | Сэн 2 мүнгэн

АЛТАН ОЙ ХЭТЫН ЖАРГАЛ ЮРӨӨГӨӨ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын 50 жэл — тэмсэлэй, баяр баясхалангай, габьяата замай аша үрые харуулһан түүхэтэ ой, Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын һалбаран мандажа байһанай эли тодо гэршэ болон тэмдэглэгдэбэ.

Буряад ороной олонациональна ажалшад, бүхы совет арад шэнги, бата бэхи нэгэдэлтэй байһанаа, 50 жэлэй туршада туйлаһан гайхамшагта амжалта, илалта тухайгаа алтан ойнгоо һайндэрэй үедэ түрэл Коммунис партидаа, Совет правительстводаа элидхээ.

Энэ амжалтыень үндэрөөр сэгнэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Буряадай АССР-эй Октябриин Революциин орденоор шагнаба. КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет амаршалгын бэшэг эльгээжэ, коммунис байгуулалтадаа үшөө ехэ амжалта туйлахыень хүсөө. Дээдэ засаг түрынгөө шагнал хайрада, амаршалгада харюу болгон, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые, шиидхэхы гурбадахи жэлэйнь даабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ байһанаа республикымнай ажалшад үнгэрһэн һайндэрэй үедэ элитээр харуулаа.

Буряад арадай түүхын амжалта, илалтые Ленин багша юрөөгөө, Коммунис парти хүтэлбэрилөө. Тиигэжэ буряад арад түүхынгээ хуби заяанда түрүүшынхеэ гүрэн түрэтэй боложо, совет арадуудай эбтэй эетэй бүлэ соо социализмын замаар урагшаа дабшажа, хэтын гээгдэлһээ гараха золтой болоо һэн.

Тэрэ гэһээр үнгэрһэн 50 жэл түүхын богонихон болзор гээшэ. Зүгөөр энэ хугасаада буряад арадай дабажа гараһан зам ута, туйлаһан амжалта, илалтань хүн зоной түүхэдэ үзэгдөөгүй байха. Республикын байгуулагдаһан жэл Дээдэ-Үдэдэ промышленна 16 предприяти байгаа. Тэндэнь оройдоол 800 хүдэлмэрилшэд тоологдодог бэлэй. Теэд эдэ предприятинуудынь гар үйлэдбэритэй мастерскойнууд байхаһаа гадна, бүтээһэн эдынь городой дэлгүүрһээ сааша гарадаггүй һэн. Харин мүнөө республика доторнай промышленна олон тоото предприятинууд бодхоогдоод байхаһаа гадна, үйлэдбэриин олон шэнэ һалбаринууд бии боложо, миллиардһаа дээшэ түхэригэй продукци гаргана. Манай промышленностиин продукци орон дотороо үнинэй мэдээжэ болонхой, мүн дэлхэйн дэлгүүр дээрэшье гаража, эрхим сэгнэлтэ абана. Урдань үгы байһан Буряадай олон тоото хүдэлмэришэн анги бии болоо. Хүдөө ажахыдамнай мүн лэ үндэһэн хубилалта туйлагдаа. Малша буряадуудай үмсын жэжэ божо ажахынуудай орондо, багша Ленинэй коллективизациин түсэбэй ёһоор, хамтын ажахынууд хүгжэн һалбарна. 78 совхоз, 77 колхоз хүдөө ажахыемнай эрхилнэ. Тэдэнэй оньһон хүсэн гэхэдэ, 20 шахуу мянган трактор, 4 мянганһаа олон комбайн, хэдэ мянган ашаанай автомашина, бусадшье олон оньһон техникэ, ажалшадай ажалые хүнгэлэнхэй.

Богонихон болзорой туршада соёл культурынгаа гээгдэлые усадхаһан ушар буряад арадай түүхын гайхамшагта туйлалта болоо һэн, урдань хара мунхаг байдалда даруулжа байһан арад гушаад оной эсэс багаар үзэг бэшэг мэхэдэгүй ябадалые усадхажа, мүнөө бүгэдэ нийтын уялгата дунда эрдэмэй һуралсал бэелүүлжэ байнхай. Республикын дүрбэн дээдэ һургуулинууд арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ажаллаха мэргэжэл ехэтэй олон мянган хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэн гаргана. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүд, буряад литература болон искусствын амжалта орон дотороошье, хилын саанашье үнинэй суурхана. Республикадамнай болоһон соёл культурын революци болбол мэргэжэлтэй кадрнуудые, совет интеллигенци бии болгохоһоо, арадай бэлиг талаание хүгжөөхэһөө гадна, социалис үзэл сурталые хүн зоной оюун бодолдо, зүрхэ сэдьхэлдэ гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлээ.

Экономикын хүгжэлтэ хүн зоной ажаһуудалые үндэһөөрнь хубилгаа. Буряад зон барга бүдүүлиг байдалһаа баян дэлгэр ажаһуудалтай болоо.

Буряадай республикада 95 наци болон арад үндэһэтэнэй түлөөлэгшэд ажаһуудаг. Энэ олонациональна коллектив совет арадайнгаа, Эхэ оронойнгоо аша туһада нэгэ бүлэ шэнги эбтэй эетэйгээр ажаллажа, ажахыгаа, соёл культураяа хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалта, шэнэ илалта жэл бүри туйлана, саашадаашье туйлажа байханьдамжаггүй.

Иигэжэ буряад арад ленинскэ национальна политикын, олонациональна совет арадай, нэн түрүүн ород арадай, аха дүүтэй үнэн сэхэ туһаламжын ашаар, экономико, соё культура ба социальна талаараа хурдан түргэнөөр хүгжэжэ оронойнгоо бусад арадуудтай нэгэ зэргэдэ жагсаа. Буряадай республика оронойнгоо бүхы бусад республика болон областьнуудтай экономикынгоошье, соёл культурынгаашье талаар нягта холбоотой юм.

Манай промышленностиин олон янзын продукци ороной зүг бүриин областьнуудта эльгээгдэдэг. мүн ороной зүг бүхэнһөө олон тоото продукци республикамнай абажа байдаг. Иимэл ушар хүдөө ажахыдашье үзэгдэдэг. Тиихэдэ буряад болон совет бусад аралуудай литература, искусствын харилсаа холбоон, хани ёһоной нүлөөн бүгэдэндэ мэдээжэ гүб даа. Буряадай литература болон искусствын үдэрнүүдэй Эхэ ороноймнай түб — Москвада һаяхан боложо үнгэрһэн ушар, мүн Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн баярай һайндэр энэ хани харилсаанай үшөө нэгэ гэршэ болоно.

Буряад ороной ажалшад республикынгаа байгуулагдаһаар 50 жэлэй алтан ойе арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй хахад дээрэ угтаба. Коммунис партиингаа XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар тэдэнэр горитойхон амжалта туйлаа. Промышленность, транспорт болон барилгын түсэб, даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Хүдөө ажахын ажалшадшье мүн лэ тиимэ амжалтатай. Тиихэдэ түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлаһан тухайгаа табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа түрүү коллективүүд, хүдэлмэришэд, колхозникууд алтан ойдоо элидхээ.

Амжалта ехэ. Зүгөөр саашадаа бүтээхэ хэрэгнай, бэелүүлхэ зорилгомнай бүри ехэ. Үшөө олон томо фабрика, заводууд, электростанцинууд бодохо, тэдэнэй үйлэдбэри бүри ехэ боложо, шанар һайнтай, үнэгүй продукци үтэхэ. Колхоз, совхозууднай газар тариалангай, малай бүри ехэ ашаг шэмэ абадаг болохо, хүнэй соёл һайбсорол улам дээшэлхэ, ажаһуудалынь бури һайжарха. Иимэ зорилго түрэл партимнай табинхай. Энэ зорилгые дүүргэхын тула Буряадай республикын ажалшад бүхы эршэ хүсэеэ, оюун бодолоо зорюулха байха. Энээниие алтан оймнай һайндэр эли тодоор гэршэлээ.

Саашанхи үшөө ехэ амжалтын, илалтын түлөө!

БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨН

АЖАЛШАДАЙМНАЙ ҮГЭ БАТА

Республикынгаа алдарта 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула аймагаймнай ажалшан бүхэн габшагай бэрхээр ажаллажа гараба. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй түрүүшын хахадта аймагаймнай совхозууд гүрэндэ 31.680 центнер мяха худалдаха даабаритай байһан һаа, тэрэнээ 3.689 центнерээр үлүүлбэ.

Гүрэндэ мяха худалдаха зургаа һарын түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ Кабанскын совхозой малшад, гахайшад, шубуушад ехэхэн хубитые оруулба гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Түс ажахы энэ хугасаада Улаан-Үдын мяханай комбинадта 14.886 центнер мяха ябуулба. Нёдондоной түрүүшын зургаа һарынхида орходоо 1.737 центнер ехэ мяха тушааба. «Шергинский» совхозой гахайшад үнгэрэгшэ үедэ 7.758 центнер мяха тушаажа, хараалһан түсэб даабаря холо үлүүлэн дүүргэбэ.

Байгша ондо загаһа баридаг «Байкал» колхоз түрүүшынхиеэ 415 центнер нугаһанай мяха гүрэндэ худалдаһан байна. Мүн нүгөө «Прибайкалец» колхозой загаһашад 325 центнер мяха тушааба.

Аймагаймнай совхозууд хахад жэлэй туршада бэлэдхэлэй пунктда 60.300 центнер һү тушаажа, хараалһан түсэбөө 5.202 центнерээр үлүүлбэ.

В. ТИТОВ.
КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

Ажахынгаа амжалтаар республика дотороо мэдээжэ болоһон «Байкал» учхозой түбэй Гүрэльбын фермэнүүдэй коллективүүд түрэл Буряадайнгаа алдарта 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа сүм дүүргэбэ.

Үнгэрһэн 6 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2072—2190 килограмм һү һааба. Түрүү һаалишад З. Максимова, А. Бронникова, Л. Седых, П. Иванова, А. Матвеева, Е. Ермолаева. В. Барташкина, Д. Дондопова гэгшэд үдэртэ 16 килограмм һү һааһан.

Мүнөө учхозой һаалишад зунай бэлшээриин үедэ бүри ехээр һү һаахын түлөө оролдоно.

Ю. ЗАГИБАЛОВ,
Улаан-Үдын аймагай «Байгал» учхозой парткомой секретарь.

АЙМАГ СООГОО ЭРХИМ

Ажахын малшан бүхэн урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, гүрэндэ һү, мяха, нооһо худалдаха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ горитойхон хубитые оруулхын тула габшагай бэрхээр ажаллажа гараба. Энэ «Георгиевский» совхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 137 процент, һү—126 процент, нооһо—379 процент дүүргээ. Нёдондоойхитой жэшэбэл, ажахы мяха—60 процент, һү—34 процент, нооһо 165 процент ехээр тушаагаа.

Даажа байһан ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг малшад эндэ олон. Ажахын бэрхэ һаалишадай нэгэн А. Черноскулова, А. Кашина болон бусад һү һааха даабарияа холо үлүүлэн дүүргэжэ, ажахы соогоо онсо шалгарба. Үхэршэд Константин Акбашев, Цыремжит Дугданова, Даша Нимаев гэгшэд харууһалжа байһан үхэрнүүдээ һайса таргалуулжа, шэгнүүрыень ехээр нэмээжэ байна.

Ажахын малшад түрэл республикынгаа алдарта ойн баярые ажалай бэлэгүүдээр угтахын тула ехэхэн хүдэлмэри хэжэ, хэлэһэн үгэдөө бата байһанаа харуулба.

Д. АРСАЛАНОВ.
Хори.

УРИДШАЛАА

Аймаг дотороо дэлгэрһэн мүрысөөндэ хододоо эрхимлэдэг «Путь к коммунизму» колхозой һаалишад ойн баярай хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан юм. Һүүлэй мэдээгээр, колхозой һаалишад бүхыдөө 1700 центнер һү һааха аад, 1800 центнер һү абажа, хараалагдаһан зорилгоёо сүм бэелүүлбэ. Түрүү һаалишад М. Батуева, О. Козулина, Т. Бальжеулов, Е. Сараева гэгшэд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа онсо шалгарба.

Д. ШАБАЕВ,
Хүдөө ажахын управлениин начальник.
Баунтын аймаг.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ ХАНИ ХАЛУУН УГТАЛГА

Вьетнамай Ажалшадай партиин, ДРВ-гэй правительствын делегаци Москва ерэбэ

Вьетнамай Демократическа Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар, аха дүү вьетнам арадые амаршалһан халуун дулаан үгэнүүдтэй гоё һайхан транспарантнуудаар Внуковска аэродром тээшэ ошоһон Москвагай үйлсэ гудамжанууд, талмайнууд июлиин 9-дэ гоёон шэмэглэгдэнхэй байба. Баатар вьетнам арадай түлөөлэгшэдые—Вьетнамай Ажалшадай партиин, ДРВ-гэй правительствын делегациие совет ниислэл хото энэ үдэр хани халуунаар, аха дүү ёһоор угтаа. Энэ делегаци Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр манай орондо ерэбэ. ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр Фам Ван Донг делегациие толгойлно.

Ниислэл хотын Внуковска аэропорт. Вьетнамай Демократическа Республикын Советскэ Союзай гүрэнүүдэй тугууд далбан намилзана. Хүндэлэлэй харуул—зэбсэгтэ хүсэнүүдэй гурбан түрэлэй түлөөлэгшэд: ябаган сэрэгшэд, летчигууд, моряГууд ниидэлгын талмай дээрэ жагсаагданхай. Баатар вьетнам арадай түлөөлэгшэдые угтахая олон зуугаад хүн — Москвагай заводуудай, барилгануудай, эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, һурагшад, залуушуул эндэ ерээ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, К. Ф. Катушев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. П. Рубен, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, В. Н. Новиков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй министрнүүд Н. С. Патоличев, Б. П. Бугаев, Н. А. Щелоков, гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн К. В. Русаков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-һээ ДРВ-дэ байдаг элшэн сайд И. С. Щербаков, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо О. Б. Рахманин болон бусад тусхай тушаалтад делегациие угтаа.

ПТВ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ДРВ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Во Тхук Донг (тэрэ делегациин бүридэлдэ ороно), СПТВ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ДРВ-гэй ажалай министр Нгуен Хыу Дхиеу, СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ зарим эмхинүүдэй толгойлогшонор, Москвада һурадаг ехэ бүлэг вьетнам студентнэр угтагшадай дунда байлсаа.

17.00 часта тусхай самолет аэропортын байшан тээшэ дүтэлэн ерэнэ. Нүхэд Ле Зуан, Фам Ван Донг ПТВ-гэй ба ДРВ-гэй правительствын делегациин бусад гэшүүд гэшхүүрээр бууна. Совет хүтэлбэрилэгшэд тэдээнтэй хани халуунаар мэндэшэлэлдэбэ.

Пионернүүд вьетнам ханинартаа баглаа сэсэгүүдые барюулба.

Хүндэлэлэй харуулай начальник нүхэд Ле Зуанда, Фам Ван Донгдо рапорт үгэнэ. Вьетнамай Демократическа Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд зэдэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин нүхэд Ле Зуантай, Фам Ван Донгтой хамта совет сэрэгшэдэй урдуур ябажа, мэндэшэлэлдээ.

Баатар вьетнам арадай түлөөлэгшэдые совет ниислэл хотын ажалшад халуунаар амаршалба, совет-вьетнам хани барисаанай хүндэлэлдэ. Советскэ Союзай Вьетнамай хүтэлбэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ юрөөлэй үгэнүүд соностоно.

Вьетнам ханинарнай аэропортдо ерэһэн совет тусхай тушаалтадтай халуун дулаанаар мэндэшэлэлдэнэ.

Вьетнам, совет хүтэлбэрилэгшэд автомашинануудта һуужа, хото тээшэ ошобо.

Ниислэлэй гол гудамжануудта гараһан хэдэн арбаад мянган москвагайхид вьетнам аха дүүнэрээ халуунаар амаршалба. «Баатар вьетнам арадай түлөөлэгшэдтэ аха дүүгэй амар мэндэ!», «Вьетнамай ажалшадай парти—вьетнам арадай дайшалхы манлай мандаха болтогой! «Совет, вьетнам арадуудай хоорондохи аха дүүгэй эбдэршэгүй хани барисаан, дайшалхы харилсаа холбоон мандаха болтогой!», «Париждахи хэлсээ хэлбэришэгүй бэелүүлхын түлөө, Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ ба бэеэ даааһан байдалай түлөө вьетнам арадай үнэн зүб тэмсэлые эрид шууд дэмжэнэбди!», «Индохитадай арадуудта амгалан байдал, эрхэ сүлөө, бэеэ даааһан байдал олгохо!» гэһэн транспарантнууд вьетнам, ород хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэнхэй.

ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министрэй орлогшо Ле Тхань Нги, ДРВ-гэй министр, гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Нгуен Кха, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Нгуен Ко Тхать. ДРВ-гэй национальна оборонын министрэй орлогшо Чан Шам гэгшэд ПТВ-гэй ба ДРВ-гэй правительствын делегациин бүридэлдэ орожо, Москва ерэбэ.

Кубада нүхэр Л. И. Брежневэй ошохо болоһон тухай

Кубын Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министр нүхэр Фидель Кастро Русай уряалаар Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев энэ оной декабрь — 1974 оной январьта Кубын Республикада хани ёһоор айлшалжа ошохо болоо.

СИРИИН КОМПАРТИИН ХҮТЭЛБЭРИИН ТҮЛӨӨЛЭГШЭДТЭЙ УУЛЗАЛГА

ДАМАСК. (ТАСС). Совет партийно - правительственна делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко Сириин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Х. Багдаштай, СКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ю. Фейсал, И. Бакри, Д. Нааме болон З. А. Самадтай эндэ июлиин 9-дэ уулзаа.

Ас-Саура городто бодхоогдожо байһан гидроэнергетическэ ехэ барилга дээрэ Евфрат мүрэнэй һабые хаалгатай дашарамдуулан болоһон баярта Араб социалис дэбжэлтын партиин хүтэлбэриин, САР-ай правительствын уряалаар хабаадалсаһан совет партийно-правительственна делегациие Сиридэхи нүхэд амаршалһан байна.

Компартиин ажал ябуулгын шухала асуудалнууд, мүн эмхидхэлэй ба соёл сурталай талаар нэгэдэлые бэхижүүлгэ тухай тэдэнэр хөөрөө. Прогрессивнэ национальна фронтын зорилгонуудые дүүргэлгэдэ олониитые элсүүлхэ, Сириин Арабуудай Республикын национальна бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ, израиль эзэрхэг түримхэй ябуулгада харюу сохилто үгэхэ, социальна дэбжэлтын замаар Сириин саашадаа дабшалгые хангаха талаар Араб социалис дэбжэлтын партитай, ороной түрүү үзэл баримталдаг бусад партинуудтай хамта национальна фронтдо Компартиин хэдэг хүдэлмэридэ Сириин коммунистнууд ехэ анхарал хандуулна.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар совет коммунистнуудай, бүхы совет арадай хэдэг ажал ябуулга тухай, съездын баталан абаһан эб найрамдалай программые бэелүүлгэ тухай, тэрэние дүүргэлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй өөрынь оруулһан ехэ туһа нэмэри тухай А. П. Кириленко СКП-гэй хүтэлбэриин түлөөлэгшэдтэ хөөрэжэ үгөө. Патриотическа ажал ябуулгадаа: илангаяа марксистско-ленинскэ үндэһэ һуури дээрэ СКП-гэй нэгэдэл бэхижүүлгэдэ, ороной бүхы түрүү үзэл бодолто хүсэнүүдые саашадань нягтаар жагсаалгада амжалта туйлахыень Сириин коммунистнуудта совет делегациие толгойлогшо хүсөө.

Үгэеэ ойлголсолгын, аха дүүгэй хани барисаанай оршон байдалда хөөрэлдөөн үнгэрөө.

А. П. Кириленко Дамаскын телевиденеэр үгэ хэлэбэ

ДАМАСК. (ТАСС-ай тусхай корр.). Совет партийно-правительственна делегациин Сириин Араб Республикада хөөрэлдөөгөө дүүргэхынь урда тээхэнэ делегациин толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко Дамаскын телевиденеэр үгэ хэлээ.

А. П. Кириленко манай ороной бүхы ажалшадһаа Сириин арадта хани халуун амаршалга хүргөөд, Сириин үмэнэ оршоһон бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэнь шэнэ амжалта илалтануудые хүсэбэ.

Сиридэ совет делегациин айлшалалга дүүрэбэ

ДАМАСК. (ТАСС). Евфрат мүрэнэй һабые хаалгатай дашарамдуулан болоһон һайндэртэ эндэ хабаадалсаһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэй совет партийно-правительственна делегаци Сиридэ айлшалалгаяа дүүргэбэ.

Ливан орохоёо делегаци июлиин 9-нэй үглөөгүүр мордоо.

Араб социалис дэбжэлтын партиин Сириин хүтэлбэриин секретариин орлогшо Мухаммед Джабер Баджбудж, Евфрадай хаалтын хэрэгүүдэй талаар министр Мунне Ваннус, Нефтиин, энергетикын, минеральна нөөсэнүүдэй министр Фаиз Насер совет делегациие Дамаскын аэропортһоо мордохуулаа.

ЛИВАНДА АЙЛШАЛЖА ЕРЭБЭ

БЕЙРУТ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко Дамаскһаа июлиин 9-дэ эндэ айлшаар ерэбэ.

Ливанай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Фуад Наффаа, Ливанай Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Никола Шауи, бусад прогрессивнэ партинуудай түлөөлэгшэд, парламентын депутадууд, Ливанай тусхай тушаалта хүнүүд Бейрудэй уласхоорондын аэропортдо А. П. Кириленкые, тэрээнтэй сут ябалсаһан хүнүүдые угтаа.

Аэродром дээрэ хүндэлэлэй караул табигдаһан байгаа.

☆ ★ ☆

БЕЙРУТ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Эндэ ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко Ливанай Республикын Премьер-Министр Т. Сольхтой июлиин 9-дэ уулзажа хөөрэлдэбэ.

Хөөрэлдөөн хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Энэ үдэртөө А. П. Кириленко, тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүд Бейрудтэхи Мэдэгдээгүй солдадай хүшөөгэй хаяада венок табиһан байна.

Үдэшэлэн А. П. Кириленко Ливанай национальна музейдэ орожо хараба.

Космонавтнуудай уулзалга

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Совет ба американ космонавтнуудай, эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй уулзалга замбуулинай залан шэглүүлэгдэдэг ниидэлгэнүүдэй Хьюстондохи центртэ июлиин 9-дэ эхилээ. Залан шэглүүлэгдэдэг «Союз» ба «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай 1975 ондо хамтадаа ниидэлгэтэй холбоотой асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

«Союзай» экипажай ерээдүйн гэшүүдһээ бүридэһэн совет делегациие совет талаһаа «Союз-Аполлон» гэжэ программаар ниидэлгын проектын техническэ директор, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент К. Д. Бушуев толгойлно. Американ делегаци космонавтнууд Т. Стаффорд, В. Бранд, американ космонавтнуудай бүлэгэй командир Д. Слейтон гэгшэдһээ бүридэнэ.

МҮНӨӨДЭР—МОНГОЛДО АРАДАЙ ХУБИСХАЛАЙ ИЛАҺАН ҮДЭР

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Баатарай мяханай комбинадай үйлэдбэрилэн гаргаһан продукциин шанар шалгадаг лаборатори соо. АПН-эй фото.

Монгол поэдүүдэй шүлэгүүдһээ

Д. НАЦАГДОРЖ

АЛАС ХОЛО ҺУРАХАЯА МОРДОГШО

Алас холо һурахаяа мордохо замда
Алтан намарай һалхин дуулана.
Атар талын ногоон хагдараа халта.
Айлай утаан сэнхирлэн туугдана.

Үндэр уула, мянган голнуудые дабахадань,
Үдэр һүнинүүд үнгэрэн һубарнилдаха.
Үлгэн нютагта сонхоор шагаан һуухадань,
Үнгын юумэн үзэгдэн харагдаха.

Амжалта баяраар сэдьхэл зүрхэн халижа,
Аяар холын хэлэ шудалуулха.
Сагай һайхан эрилтэ соо алхалжа,
Соёлой далайда зоримгой тамарха,

Сэлмэг ерээдүйнь үдэрнүүд урдань бодожо,
Сэгээн тэнгэриин ододтол яларна.
Элеэ шубуудай хүрэхэгүй аласта ошожо
Эрдэмтэй болоод хүбүүн бусана.

УКРАИНЫН ТАРЯАШАДАЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭБДИ

ҮҮСХЭЛДЭНЬ ХАРЮУ БОЛУУЖАГ

«Ороо̄һо таряа ургуулха зорилгонуудай нэгэниинь байһаар зандаа. Ороо̄һо таряа ургуулха хэрэгтэй болохо һэн тухай бэшэ, мүн малай хай, хэлэгдэнэ».

(Партиин XXIV съезд дээрэ хэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлһээ).

Түсэбтэ табан жэлэймнай шиидхэхэ, гурбадахи жэлдэ ажахымнай таряашад, малшад, хонишод болон огородшод эрхим ажалта туйлахын түлөө үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа байна гэж. Тиимэ бии энээхэн статья соогоо гол түлэб колхозойнгоо таряашад, механизаторнуудай ороо̄һо таряанай тоггуурнтай баян ургаса ургуулха түлөө ямар худалмэри хэһэн тухайгаа, мүн ажалай урид ажахыдаа гол продукнуудые абалга хэээ-дэшье дэлэ, шанарынишье эрид һайжардаг. Тиимэһээ үбһэ ногооной, ороо̄һо таряанай тоггуурнтай баян ургаса ургуулха гэшэ ганцашье таряашад, механизаторнуудай бэшэ, мүн колхозой бүхы гэшүүдэй мүнөөдэрэй эгээд шухала зорилго болонхой.

Байгша ойн баярта жэлдэ манай ажахын механизаторнууд 1567 гектарта ороо̄һо таряа тарижа, харалагдаһан түсэбөө горитойхоноор үлүүлһэн байна. Ушар иимэһээ, һүүлэй жэлнүүдтэ ниитымнай адуунһа мал улам олошоржо, ороо̄һо таряанай гаргаша бүри хүгжэһэн нэмээ юм.

Хабарай хагсуу үдэриүүдэ һаатангүй тарибаан, энэ таряалангһаа бидэ бүхэдөө 14.700 центнер ороо̄һо хуряажа абаха түсэбтэйбди гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер ороо̄һо таряа суглуулха зорилго урдамнай табигдаһан. Энэ тон ехэ, харюусалгатайшье даабари гэшэ. Нёдондо ажахымнай механизаторнууд гектар бүриһөө 9,7 центнер таряа абажа, Зэх оронда 1.100 центнер ороо̄һо худалдаа бэлээ.

Эдэ бүхы хараа түсэбөө сүм дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө манай колхозой механизаторнууд үргэлжэдөө ногоорон намжаһан таряалангаа һайнаар харууһалжа байна. Мүнөө таряалан дээрэмнай аймагай «Сельхозтехника» эгэдэлэй механизаторнууд бог буртаг үбһыень усадхаха химическэ препарадуудые сасажа байнхай. Харин таряалангай тоог дээрэ ороо̄һоной складуудые заһабарилха, шэнээр бариха худалмэри мүн эхилээ. Сашаһь хэлэхэдэ, урганан баян ургаса гэзгтэ хоролтогүйгөөр, богони болзорто хуряажа абахын тула бүхы комбайн, трактор болон бусад машина техникэе һайн шанартайгаар, эртээһээ заһабарилжа болонобди. Мүнөөдэрэй байдалаар ажахыдамнай ороо̄һо таряанай 8 комбайн, алдаб түхэлэй 36 трактор бии юм. Эдэ удэрнүүдтэ зарим комбайнер, трактористнуудай даажа абаһан техникээ заһабарилжа захалаа.

Ургасала түргэн болзорто хуряажа, намарай паар ехээр халхалжа абахын тула тракторнуудаа хоёр халаанда худалгаха хүсэлэнтэйбди. Тиихын түла механизаторнуудые олоор һургажа бэлдэхэ шухала гэжэ һанана.

Сашаһь тэмдэглэхэдэ, ороо̄һо таряагаа гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха ба тоог дээрэһь үни удаан хэбтүүлжэ халаангүй сэбэрлэхэ гэшэ мүн лэ хүн бүхэнэй үялга болоно. Урдаа хуряалгын үедэ тоог дээрэ ажаллаха хүнүүдэй дүтамаг дээрэһээ комбайнай бункерһаа асаргадаһан таряамнай түргэн халажа, гуташахала һанагша һэн. Тиимэһээ үнгэрэгшэ намарһаа эхилжэ таряанай тоог дээрэхи ажалые хоёр халаанда эмхидхэж бэлэй.

Дурэшэ багатайшууд гү, али колхозой гэшүүн бэшэ, саг зуураар хамһалсахаар ерэгшэдые комбайнда һуулгахада, заримаһииинь даншье һаа оролдосогүйгөөр худалдаг, таряаһаангай заха, буланпуудые хадангүй орхижорхидог заншалтай. Тиихэдэ автомашинануудай жолоошодшье таряа зөөхыгөө урда кузовуудайнгаа нүхэ һүбые һайнаар бүглэдэгүй байха юм. Иимэрхүү дутагдалнуудтай эрид тэмсэжэ, монсоорошье ороо̄һо гээнгүй, таряагаа сабэрээр хуряажа абахын түлөө Украинын таряашадай орон дотороо үүсхэл гаргаһаниинь аргагүй һайшаалтай. Тэрэ үүсхэл урвятаийн танилсаад байхадаа, манай ажахын комбайнер, механизаторнууд ойн баярта жэлэйнгээ баян ургаса баһал гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, шиидхэхэ түсэбэй ябудалда жэлэйнгээ түсэбые сүм бэелүүлхэ дүүрэн аргатай гэжэ хэлэмээр. Юуб гэхэдэ, мүнөө колхоздомнай ажалдаа онсо шалгардаг дүршэлтэй комбайнер, таряашад яһала олоншоро, машина, техникэшье нилээд элдэгжэ ерээ. Бөгөөдөөр хэлэхэдэ, яһала саг соогоо, тон зүбөөр зорилго табижа, үүсхэл гаргаһан Украинын таряашадай урьяа ажахымнай таряашад хэзээдэшье нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһаа дүүлхэл.

Ж. САМЬЯЕВ,
Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер.

һАЙШААНА, ДЭМЖЭНЭ, АЖАЛАЙНГАА ЭРШЭ БҮРИ ШАНГАДХАНА

Гурэнэй албан хэрэгээр хэдэн хоногой турш КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Америкын Холбоото Штадуудта ошоожо, Президент Р. Никсонтэй хэдэн удаа уулзажа, Баруун Европодо аюулгүй байдал хангаха, хэрсэрхэн дотолхо зэбсэгүүдые гаргалга сашаадань хязаарлаха тухай, атомай хүсые амгалан ажабайдалда аша туһатайгаар хэрэглэхэ талаар, экономическа болон ажалай һайнаанай талаар харилсааһа үргэдхэхэ тухай болон бусадшье шухала хэлсээнүүд баталжа, гар табиһан тухай Захаамнай аймагай ажалшад үдэр бүри анхаран хаража байгаа юм.

Мүнөө колхозууд, совхозуудта, Зэдын комбинадай цехүүдтэ энэ ехэ холын хараата хэлсээнүүдэй удха шанарые ойлгуулха худалмэри хэгдэжэ байна. Ардаадаа аюулдалнуудые амгалан ёһоор шиидхэжэ, дайн сэрэгүйгөөр амгалан харилсаха тухай манай партиин, гүрэнэй сэсэн мэргэн ленинскэ политикые даамайгаар бэелүүлжэ байгаа КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой хүдэлмэрине хүн болгон һайшаан дэмжэнэ.

Түрэл Коммунис партиингаа нимэ сэх анхарал оролдолгын ашада харюу болгон, ажал хүдэлмэреэ урагшатайгаар бүри шангадха гэһэн зорилгонуудые табина. XXII партсъездын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай хони хайшалалгаа эмхитэйгээр эхилээд, урагшатайгаар абуулжа байна. Далахайн, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозууд, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз гүрэнэдэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые 15 хоногоор уридшалан дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур худалдана. Аймаг мяха гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэбые 136 процентээр дүүргэнхэй. Мүн хабарай тарилгышье хүдэлмэринүүд муу бэшээр үнгэргэгдөө. Иигэжэ Захаамнай аймагаhайнд урма зоригтойгоор ажаллажа байна.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

☆ ★ ☆

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй албан хэрэгээр США болон Франци ябажа, тус гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд, баталһан хэлсээнүүдые Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшад һонирхон шудалжа, парти, правительствынгаа ленинскэ эб найрамдалай политикые халуунаар дэмжэнэ.

Колхоз, совхозуудай бригада, отделени, ферме, отара, машинно-тракторна мастерской болон промышленнэ предприяти, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай коллективуудта лекци, элидхэлнүүд уншагдажа, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Мүнөө аймагай ажалшада Л. И. Брежневэй Америкын Холбоото Штадуудай Президент Р. Никсон, Францийн Президент Ж. Помпиду болон түс гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд, уулзалганууд США СССР хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээнүүдые ойлгуулха үүдэ зорилготой 500 гаран агитаторнууд, 280 политинформаторнууд, «Знание» бүлгэмэй 384 лекторнууд ажаллажа байна.

Мүн КПСС-эй райкомой даргэдэхи 34 хүнһөө бүридэһэн штатнабэшэ лекторскэ бүлгэмэй гэшүүд аймагай һуурин тосхонуудта ошоожо, агитатор, политинформаторнуудай семинар үнгэргөө, ажалшадай дунда лекцинүүдые уншаа.

Бидэ һаяхан манай соогоо эгээн томо ажахы болохо «Знамя Ленина» колхозой малшад, механизаторнуудтай ошоожо, хүн зоной дунда Л. И. Брежневэй эб найрамдалта ажал ябуулга тухай ойлгуулжа хүдэлмэри ямараар ябуулагдажа байһые гэжэ һонирхобобди. Колхозой гэшүүд бултадаа энэ аяншалгын үрэ дүнгүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаана.

— Уласхоорондын түгшүүритэ байдал усадхаха, амгалан тайбанаар ажаһуулха, ажалан мүрысэхэ талаар Советскэ Союз Америкын Холбоото Штадууд хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээнүүдые би үнэн зүрхэнһөө һайшаанаб. Дайнай һүүлээрхи хүйтэн дайнай үе барагдажа, бэе бэедээ этигэл найдабаритайгаар хандаха харилсаа эрхэ дээ. Энэ ороонойноо улам хүсэтэй болохын тулада бидэ бүри һайнаар ажаллаха зэргэтэйбди. Малшадай дунда дэлгэрһэн һүсэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, абаһан үялгаа дүүргэжэ байһандаа манай бригадын хонишод урматай ажаллажа байна. һаяхан 709-гаад хонидоо хайшалаабди. Хонин бүриһөө 4 килограмм түүгэй байна, — гэжэ үнинэй хонишон Ч-Ц. Гомбоев хөөрэбэ.

Эндэхи 27·агитатор, 22 политинформатор, «Знание» бүлгэмэй 9 лектор өөһэд өөһэдһөө участогуудта гаранхай, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США, Франци ябажа ерэһэн, тэндэ хэһэн хөөрэлдөөн, хэлсээнүүд материалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэнэ, лекци, элидхэл уншана.

Мүнөө ажахыда хонидой ноо̄һо хайшалха халуун хаһа түлэг дундаа. Хони хайшалалгын томодхогдоһон Номог-Толгойн пунктда 300 хүн ажаллана. Энэ табан хүнһөө бүридэһэн партийна бүлэг байгуулагданхай. Агитаторнууд, политинформаторнууд Ф. А. Антонов, Ф. А. Сучков, Т. С. Иванов, Т. Б. Тыхеев, И. М. Гениев, М. Г. Гармаев болон бусад нүхэд Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Америкын Холбоото Штадууд, Франци ябажа ерэһэн хүдэлмэриин материалнуудтай хүн зониие танилсуулна.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Знамя Ленина» колхозой хонин хайшалгын томодхогдоһон пункт. Забһарлагын үедэ агитатор, пунктые даагша М. Г. Гармаев КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Америкын телевиденеэр хэлэһэн үгэ «Буряад үнэн» газетэ дээрэһээ уншажа байна.

Авторай фото.

Чимкентын область. Сарыагачска районой эгээ томо ажахынуудай нэгэн болохо «Сырдарья» совхоз ороо̄һото ургамалнуудаа хуряажа эхилбэ. Мүнөө жэл эдэнэр 27 мянган гектарһаа таряа хуряаха байна. Украинын ССР-эй комбайнеруудай уряа бэшэгтэ харюу болгон эндэхи ажахын бүхы 143 механизатор «бүхы ургасаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха» гэһэн уряа доро худалжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ешмээ нэй поли дээрэ ургаса хурялгын үеэ.

ТАСС-ай фотохронико.

АРГА БИИ

Оронойнай булад хайлуулагшад түмэрэй хаядаһа ехээр хэрэглэгдэг болонхой. Мүнөө хаа хаанагүй түмэрэй хаядаһые суглуулагдана. Завод, фабрикануудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдтэ түсэаар даабари үгтэдэг байна.

Манай Буряадай республикын ажалшадта мүн лэ тиимэ даабари үгтэдэг. Энэ даабари хаа дүүргэнэ хаб гээд харахад уэзэхэдэ, яһала баясамаар. Республикымнай ажалшад байгша оной түрүүшын хахад жэл соо 42.062 тонно түмэрэй хаядаһа суглуулха даабараа 43.903 тоннодо хүргэһэн байна.

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй, авиационно заводой, «Забайкаллес» комбинадай коллективүүд түмэрэй хаядаһа суглуулха хахад жэлэйнгээ даабари ажаллатайгаар дүүргэжэ. Энэ дүн харааз уэзэхэдэ, манай республикын ажалшад юндэхэн табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхэ жэлэй даабари үлүүлэн дүүргэхэ аргатай.

Б. БЕРЛОВИЧ,
Буряадай «Вторчермет» управлениин ахалагша инженер.

СИБИРЬТЭ ГАЗАР ТАРЯАЛАН ЭЛДҮҮРИЛГЭ

СИБИРЬТЭ газар таряалан эрхилэлгэ дэлхэй дээрэ эгээн лэ һаянай гэхэдэ алдуу болохогүй. Тиигэбэшье тэрэ манай ороной хүдөө ажахын үйлэдбэридэ нилээд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Совет засагай жэлнүүдтэ оронойнай зүүн районуудта гүйсэд онһожорулһагданхай колхоз, совхозууд тоггоогдоһон, мал ажалай ехэ баригалануудбодхоогдоһон байха юм. Энэ зоныи хүдөө ажахы хурдан түргөөр хүгжөөлгын дабшаса тухай хэлэхэ гэж һаа, олон тоо, баримтануудые дурдажа болоно. Һүүлэй арбан жэлэй турша соо Баруун Сибирьтэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилэлгэ 20 процентээр, Зүүн Сибирьтэ — гурбаһай нэгэ хүбаар, Аласдурна зүгтэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 66 процентээр дэшэлээ. Шэмэрүүн хүйтэн уларилтайшье һаань, Магаданай, Камчаткын, Сахалинай областьнуудай таряашад хартаабха болон огородой бусад эдээгээр нютагайнгаа хүн зоной эрилтэнүүдые бүрин хангана.

Мүнөө Россиин Федерациин зүүн районуудта хүдөө ажахын эдлүүриин 75 миллион гектар газар бии. Эдэнэй хахадынь таряалан юм. РСФСР-тэ үйлэдбэрилэгдэдэг таряанай, һүнэй, махаһай 20 гаран процентынь, хартаабхын 16 процентынь эдэ газарнуудһаа абтадаг байна.

Хурдан түргөөр хүгжэн һабаржа байһан энэ хизаарай хүн зоние эдээ хоолой зүйлнүүдээр хүсэд дүүрэнээр хангаха гэшэ Уралаһаа Номгон далай хүрэтэр хабтайн нэмжэдэг районуудай таряашадай гол шухала зорилго болоно.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлнүүдэй турша соо «Баруун Сибириин — Алтайн ба Красноярска хизаарнуудай, Омско, Новосибирскэ, Кемеровско областьнуудай колхоз, совхозууд таряа һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. 1972 оной илангаа урагшатай байба. Гансал Алтайн хизаарай нугатаряалан дээрэһээ 10 миллион тонно ороо̄һон хуряагдажа абтаа һэн.

Хизаарта урэһэ хүрэнгэ һайнаар бэлдэгдэнэ, ороо̄һо таряанай сорт һайжаруулһагай, газараа һайнаар элдүүрилһэн ашаглаһанай, эрдэм ухаанда үндэһэлэн ажал хүдэлмэреэ эмхидхэһэнэй ашаар ниимэ ехэ амжалта илалта туйлагдаһан байна.

Сибириин элдэб зононуудта: талата, ойто-талата, хада уулын бооринуудай, ой тайгын шадарай зононуудта зорюута тааруулан бии болгоһон шэнэ сортнуудай һүүлэй үедэ таргагдана. Сибириин сорт бии болгогшод үндэр баян ургаса үгэдэг сорт гахын түлөө ехэ анхарала хандуулна. Һэзээлхэдэ, ургамалай элдэб үбшэн байдаг гэшэ. Ургамалай эшэ һаршын муудхаадаг үбшэн Алас-Дурна зүгтэ таригдаһан шэнисэдэ ехэ тойбо татадаг байна. Дэлхэй дээрэ тариха үргэлжэжын шэнисэн 10 мянган сортын ороймоол гуламааниинь энэ үбшэндэ даргадаагүй. Сибиряк Яков Одноконь эдэмэй гурбан сортыень бии болгоо. Нёдондо жэл тэрэнэй гаргаһан шэнэ сорт эндэ урдань үэгэ үгөө — гектар бүриһөө 44,6 центнер ороо̄һон хурягдаа.

Сибириин зонондо урагшаалдагшын сортнуудай хүйтэндэ тэсэмгэй байха ёһотой. Тиихэдэ урсаха ехэтэй сортнууд хүйтэ дааcагүй байдаггүшье. Манай селекционернууд энэ талаар ашаа үрэ ехэтэй шэнжэлгэнүүдые хэжэ байнхай. Ондо ондо шэнжэлэгшэдэй шэнисэ ба хахай хоёрой зэргэ зууралжуулжа бии болгоһон «тритикале» гэжэ сорт бии болгоолоо. 1969, 1970 онуудай хүйтэн шэрүүн үбэлэй үедэ туршалгын участогуудта тариһаһан шэнисэн хосорон һалахадань, энэ шэнэ сорт һаад түбэгүйгөөр ургажа, хэдэн мянган ургаса үгэһэн байгаа. Сибириин үргэн дэлгэр талые дэдэ энэ сортын туйлай ехэ удха шанартай байдагые үлэз хэдэ гэшэ хүндэ хүшэр.

Мүнөөнэй оньһото техникэ шэнэ сорт бии болгохо болондо ехэ туһа хүргэнэ. Сибириин эрдэм шэнжэлгын института энэ талаар ехэ хэрэг хэжэ ерэнэ. Хүйтэнэй дан сагай уларилай станцифитотрон Эрхүү хотодо хүдэлжэ эхилбэ. Тэрэнэй түхэлэй камеранууд тааражамаар хүйтэн байхын эрхэ байна. Дахэдэ, «Кэмэл ургаа сагай» байгуулгад гадаа үзэгшөөр ороо хэрэг: 5 градусаһаа 70 градус хүйтэн эрхэ байлган байгуулжа болоно.

1971—1975 онуудта СССР-тэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 20—22 процент урагшаар хараалагдана. Энэ талаар Сибиртэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ үшөө дээгүүр байха: Баруун Сибирьтэ — 24,8 процентээр, Зүүн Сибирьтэ — 25,2 процентээр, Алас-Дурна зүгтэ—30,6 процентээр.

Сибириин ажахынуудта бүхы һабарилнуудай эрдэм ухаанда үндэһэлэн ажал хүдэлмэри эмхидхэлгэ ашатайгаар нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Электрони-тоолон тодорхойлогшын машинануудай туһаламжаар зохеогдоһон үтэгжүүлгэ хүбааралтэй түсэбүүдые олохон колхоз, совхозууд үнинэй хэрэглэжэ байна...

Борис ЯКОВЛЕВ.
(АПН).

һайн шанартай ноо̄һо — Эхэ орондоо

ҺУРАГШАД ТУҺАЛНА

Ажахын түбэй онһожоруулагдаһан пунктда хонидой ноо̄һо хайшалха худалмэри түлэг дундаа ябажа байна. Үнгэрэгшэ жэлэй ажахын чемпион Иван Балданов энэ харюусалгатай ажалда түрүүшын үдэрһөө эдэбхитэйгээр хабаадана. Энэ нүхэрнай үдэрэй туршада 50 хонидой ноо̄һо хиргажа байбал, энэниинь 120-до хүргэжэ, сүг хүдэлдэг нүхэд соо̄һоо онсо шалгарна.

Ноёхоной дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Жаргалма Биликтуева халаанай туршада 70 хонидой ноо̄һо хайшалжа, даабарига бурга дахин үлүүлнэ. Электро-хайшаашад Тамара Очирова, Виталий Цыбенов, Галина Очирова, Эльвира Лумбунова болон бусад үдэрэй туршада 60—50 хонидой ноо̄һо хайшална. Хонидой ноо̄һо хайшаллагада ахалагша классай һурагшаддаа бүридэһэн түсхай бригада эндэ ажаллана. Тус бригадые багшанар Вера Бадмаевна Очиртарова, Людмила Аюшеевна Кукшеева гэгшэд ударидана. Һурагшадай энэ ажалынь һайн шанартай.

Түрэл республикынгаа алдарта 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула Ноёхоной малшад габшагайгаар ажаллажа гараба. Гүрэндэ мяха, һү худалдаха хахад жэлэй даабари болзорһоо урид үлүүлэн дүүргэгдэбэ. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишод гүрэндэ ноо̄һо худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 137 процентээр дүүргэбэ. Ажахын хонишод энэ харюусалгатай хаһада үдэртэ һайн шанартайгаар хайшалгэжэ, гүрэндэ «сагаан алта» худалдаха түсэбөө ехэ амжалтатайгаар дүүргэхэ байһан дамжаагүй.

А. БУДАЕВА,
Сэлэнгын аймаг.

• • •

Хяагтын аймагай ажахынуудта хонидой ноо̄һо хайшалалга эмхитэйгээр ябуулагдана. «Пограничный» совхозой нэгэдэхи отделениин хонишод социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, найма мянга гаран хонидоо хайшалаад байна. Мүнөөдэ, зунайнгаа амаралтада гараһан олон һурагшад эндэ ажаллана.

Тус ажахын хуршэ «Родина» колхоздо хони хайшаллагын томодхогдоһон пункт худална. Энэ ажахыда үдэр бүхэндэ найман зуун хонидой ноо̄һон хайшалагдана. Эндэхи хайшалагшад Василий Федорович Агафонов, Екатерина Сергеевна Литвинцева, үбгэ һамган Корнековтон үдэр бүри 50—60 аад хонидые хайшалжа, «Аймагай чемпионууд» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхөөр ажаллана. Хяагтын аймагай ажалшад хони хайшалалга түргэн болзор соо, һайн шанартай гаар дүүргэхын тула шармайн оролдожо ябана.

Г. БАМБАРОВ.

АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

★ Улаан-Үдын ноо̄һо сабэрлэдэг фабрикын коллектив зургаа нарын даабариһаа гадуур 190 тонно ноо̄һо сэбэрлэжэ, продукци худалдаха түсэбөө 3 миллион түхэригээр үлүүлэн дүүргэбэ.

ГУСИНООЗЕРСК. Сэлэгэ номин Сэлэнгэ мүрэнэй эрье зубшан түбхинэһэн аймагай колхоз, совхозууд түрэл Буряад оронойнгоо алдарта 50 жэлэй ойн һайндэрые эрхим амжалтаараа угтаба. Үнгэрэһэн зургаа һарын туршада эршэмтэйгээр ажаллаһан малшад, һаалишад болон хонишод гүрэндэ мяха, һү, ноо̄һо тушааха үялгаа саг болзортонь дүүргэбэ.

Эндэхи XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз харалагдаһан түсэбөө сүм дүүргэжэ, мүрысэгшэдэй дундаһаа онсо шалгараба. Тус ажахын түрүү һаалишад Т. Закирова, Л. Дылыкова, ахалагша хонишон Жамбал Санжиев гэгшэд энэ һайндэртэ үялгаа хоёр дахин бэелүүлбэ.

★ Буряадай АССР-эй эдээ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түрүүшын хахад жэлэй даабариһаа гадуур 350 мянган банка огородой эдеэнэй консервэ, урэ жэмэсээр хэгдэһэн 250 мянган банка консервэ, 1 миллион шахуу пивэ хэжэ, түсэбһөө гадуур 500 мянган түхэригэй продукци худалдаба.

ЗАХААМИН. Үндэр, ашаг далиг газарта оршодог аймагай ажахынуудай һаалишад шалгаржа, хонишод бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсохоодо, харалһан ажаллагаа шэнэлһэн байгаа. Тэрэ гэһээр зургаан һарын үнгэржэ, Эхэ орондоо ажалай продуктнуудые худалдаха хахад жэлэй түсэб саг болзортонь дүүргэжэ амжаба.

Аймаг дотор хи мүрысөөн нэй дүнгөөр, «СССР-эй 50 жэлэй», Далахайн совхозуудай малшад эрхимлэжэ гараһан байна. Тиихэдэ шашхан таргалуулгын гүүдэ «Победа» колхозой үхэршэд Хандаев, Гармаев, Бато Цыденов гэгшэд даадаг фермэнүүдэй соо шалгаржа, һайндэрөө хим ажалтаар угтаба.

★ «Теплоприбор» заводой коллектив байгша оной зургаа нарын даабари хоёр дахин ногоор үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур РТБ-32 үй түхэлэй 400 прибор, үгэлэдэ алдарта шалгаха 3 мянган прибор бүтээжэ, продукци һэмжээлхэ даабараа 52 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэбэ.

РОССИИ ФЕДЕРАЦИИН МАЛШАДАЙ АМЖАЛТАНУУД

КПСС-эй XXIV съездын түхэлтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, бэлэдхэлгэ сэхэдэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ Россиин Федерациин хүдөөгэй ажахын ажалшад малаа үбэлжөөдэ эмхитэй һайнаар үнгэргөөд, мал ба шубуу, һү, үндэгэ, ноо̄һо худалдаха хахад жэлэйнгээ ярдай ажалтай түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ. 3,3 миллион тонно мал ба шубуун, 14,2 миллион тонно һү, 9,5 миллиард үндэгэн, 144 мянган тонно ноо̄һон гүрэндэ худалдагдаһан байна. Нёдондо жэлэйхиһээ нилээд ехэ һүн, үндэгэн, ноо̄һон бэлэдхэгдэһэн нютагуудта тушаагдаа.

Мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ зуураа, республикын колхоз, совхозууд энэ жэлэй түрүүшын хахадта үхэр малай, шубуудай тоо олошоруулаа.

Байгша ондо мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, бэлэдхэлгэ нилээд дэшэлүүлэхэ, хойшоохи жэлнүүдтэ энэ һалбарине амжалтатайгаар хүгжөөхэ үндэһэ зүбүүд эрэмэ байдал байгуулагдаһан байна. Энэ хэрэгтэ хүрэхын тула мүнөө үедэ колхоз, совхозууд үбһэ ногоо бэлдэхэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна ба совет зургаанууд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна.

(ТАСС).

СОВЕТ-БОЛГАР ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй ба правительствын уряалаар 1973 оной июлиин 4-һөө 8 болотор хани ёһоной албанай хэрэгээр Болгариин Арадай Республикада айлшалба.

Хаа хаанагүй совет түлөөлэгшэдые үнэн зүрхэнһөө, хани халуунаар угтажа, КПСС-эй ба БКП-гэй хоорондохи, Советскэ Союзай ба Болгариин хоорондохи нэгэдэлэй, аха дүүгэй хани барисаанай бата бэхи байһые дахин гэршэлээ.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаае элирхэйлһэн, зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсолгын, ниитэ нэгэн һанал бодолтой байлгын, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда хөөрэлдөөнүүд боложо үнгэрһэн байна.

БКП-гэй X съезд дээрэ хараалагдаһан Болгариин экономическа, социальна хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлгэ, БКП-гэй ЦК-гай декабриин (1972 он) пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэ, Европодохи эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ талаар НРБ-гэй гүрэнэй ба ниитын зургаануудай ажал ябуулга, гадаадын политическэ хэмжээ ябуулганууд тухай болгар тала хөөрэлдөөнүүдэй үедэ мэдээсэбэ.

КПСС-эй XXIV съездын һүүлээр партиин хүтэлбэри доро коммунис байгуулалтада, СССР-эй экономическа ба бэеэ хамгаалха хүсэ шадал бэхижүүлгэдэ, совет обществын социально-политическэ, сэдьхэл бодолой хүгжэлтэдэ, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулга, социалис демократи ба совет хуули гаргалгые, гүрэнэй аппарадай бүхы хүдэлмэриие саашадань һайжаруулгада совет арадай туйлаһан амжалтанууд тухай совет тала хөөрөө.

Коммунизм байгуулха хэрэгтэ совет арадай туйлаһан амжалтануудта, социализмын, эб найрамдалай ба бүхы дэлхэй дээрэ империализмда эсэргүү тэмсэлэй хэрэгүүдэй аша туһада эб найрамдалта программа бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын эдэбхитэй, залан сэхэ уласхоорондын ажал ябуулгада болгар тала үндэр сэгнэлтэ үгэбэ. Совет гүрэнэй ленинскэ гадаадын политика бэелүүлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй өөрынь хэһэн ехэ туһа нэмэрые тэмдэглэһэн байна.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет-болгар харилсаанда ба социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хамтын ажал ябуулгада хабаатай асуудалнуудые, мүн мүнөөнэй уласхоорондын байдалай гол шухала зарим асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй гол шухала асуудалнуудаар, социализм ба коммунизм байгуулгын асуудалнуудаар хоёр ороной партинуудай, правительствануудай ниитэ нэгэн һанал бодолтой, ажал ябуулгатай байһыень СССР-эй, НРБ-гэй хоорондохи харилсаан элирхэйлэн гэршэлнэ гээд хоёр тала сэдьхэлээ хананги тэмдэглэбэ.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй түсэбэй үндэһөөр хоёр талын экономическа харилсаа холбоо үргэдхэхын, социалис экономическа харилсаанай нэгэдэмэл программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хүсэлэл оролдолгоёо эдэбхижүүлхын түлөө хоёр тала хэлэһэн байна.

Социалис гүрэнүүдэй ба бүхы хани нэгэдэлтэ оронуудай үндэһэн аша туһада социалис оронуудай аха дүүгэй холбоо, нэгэдэл, нягта жагсаал саашадань бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй ниитэ нэгэн политика, эдэнэй экономическа нягта харилсаа холбоон уласхоорондын оршом соо социалис оронуудай байдал залан сэхээр бэхижүүлхэ арга олгоно, дэлхэй дээрэхи үйлэ хэрэгүүдтэ һайнаар нүлөөлнэ.

Хитадай маоис хүтэлбэриин Советскэ Союзда харша, социалис оронуудта харша политикые хоёр тала буруушааба. Маоис хүтэлбэри империалис эгээн хархис хүсэнүүдтэй нэгэдэн ниилэжэ, социалис оронуудай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй, империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэл таһалдуулха гэһэн һэдэлгэ гаргана.

Һүүлэй үедэ социалис гүрэнүүдэй залан сэхэ политика бэелүүлһэнэй, эб найрамдалда дуратай ба һайн һайхан, үнэн сэхэ бүхы хүсэнүүдэй дэмжэлгын ашаар бүтэмжэтэй һайн хубилалтанууд боложо, уласхоорондын байдал саашадань һулаpуулгада, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа һайжаруулгада, Европо түбиин политическэ байдал үндэһөөрнь хубилгалгада ехээр нүлөөлөө.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Америкын Холбоото Штадуудта ошолго, мүн Франциин Республикын Президенттэй хэһэн уулзалгань амгалан ёһоор зэргэ оршохо ленинскэ политикын хүсэн түгэс байлгын, бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба арадуудай хоорондохи аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болоно. Ядерна дайн зайсуулан сараха тухай СССР-эй, США-гай хоорондо хэлсээ баталалга ядерна дайнай аюул бага болгохо, зайсуулан сараха, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха замда шухала алхам мүн.

Хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаха, ядерна дайнай аюул зайсуулан сараха хэмжээнүүдые эрид шууд бэелүүлхэ талаар СССР-эй, США-гай абаһан хэлсээнүүдтэ бусад гүрэнүүдэй хамтаран ниилэхээр болон байлга бүхы дэлхэй дээрэ бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал, бата бэхи эб найрамдал хангаха хэрэгтэ шухала алхам болоно гээд Советскэ Союз, Болгариин Арадай Республика этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Европодохи эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, Европо түбидэхи түгшүүрил һулаpуулха замаар саашадаа амжалтатайгаар дабшахын тула арга боломжонуудаа ашагтай һайнаар хэрэглэхэ шухала гэжэ хоёр тала тэмдэглээ. Энэ талаар Советскэ Союзай, Баруун Германиин хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд ехэ удха шанартай байна гэжэ тэдэ мэдүүлбэ. ФРГ-гэй ба Чехословакиин хоорондохи хөөрэлдөөнэй үедэ үгэеэ ойлголсоһон ушараар сэдьхэлээ хананги байһанаа тэмдэглэбэд. Энэнь хоёр ороной хоорондохи харилсаа бүрин заһаруулха, бусад социалис оронуудтай ФРГ-гэй хоорондохи харилсаа һайжаруулха зам нээнэ.

ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договорой хүсэндөө оролго ехэ удха шанартай байна гээд хоёр тала тэмдэглэхэ зуураа, Германиин хоёр гүрэниие ООН-до абалгые амаршалһан байна.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ хэрэгтэ социалис хани нэгэдэлтэ оронууд шухала туһа нэмэри хээ гээд Советскэ Союз, Болгари тэмдэглэнэ.

Зүблөөнэй хүдэлмэриин эхин хадаа эб найрамдалта политикын шэнэ амжалта болоно гэжэ сэгнэн, тэрэнэй амжалтатайгаар үнгэрэлгэдэ бусад социалис гүрэнүүдтэй хамта али бүхы талаарнь туһалхаар, түгшүүрил һулаpуулха, Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар хүсэлэл оролдолгоёо үргэлжэлүүлхээр бэлэн байһанаа баталба.

Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай болохоёо байгаа хөөрэлдөөнүүд шухала удха шанартай гэжэ СССР, НРБ сэгнэн, иимэ хөөрэлдөөнүүдтэ нарин нягтаар бэлэдхэл хэхын, аша үрэ ехэтэйгээр үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ байһанаа мэдүүлбэ. Бүхы талануудай аюулгүй байдал хангалгын үндэһэ һуури дээрэ зэбсэг хэрэгсэлнүүд хороогдохо ёһотой.

Хани барисаан, харилсаа холбоон, бэе бэедээ туһалалсалга тухай договорой V статьягаар хүтэлбэрилэгдэн, Балканда эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө Советскэ Союз, Болгари залан сэхээр тэмсэнэ. Европын энэ райондо амгалан тайбанаар зэргэ оршолгые хүгжөөхэ хэрэгтэ Болгариин Арадай Республикын бүтэмжэтэй һайн туһа нэмэри хэжэ байһыень совет тала тэмдэглээ.

Уласхоорондын түгшүүрил һулаpуулгын ниитэ дэбжэлтэдэ шухала удха шанартай вьетнам арадай түүхэтэ илалта тэмдэглэн, социализм байгуулхадань ДРВ-дэ аха дүүгэй туһаламжа саашадааашье үзүүлхээр, Париждахи хэлсээ залан сэхээр бэелүүлхэдэнь, Индохитадта эб найрамдал тогтоохадонь нүлөөлхөөр эрид шиидэнги байһанаа СССР, НРБ баталба.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай шахардуу шанга байһанда һанаагаа зобожо байһанаа хоёр тала мэдүүлээд, ООН-ой Аюулгүйн Соведэй мэдээжэ тогтоол бэелүүлгын үндэһөөр энэ районлохи сэрэгэй хёмороо дары түргөөр зайсуулан сараха шухала гэжэ тэмдэглээ.

Уласхоорондын аша үрэ ехэтэй хиналта доро бүгэдэ ниитээрээ хүсэд дүүрэнээр буу зэбсэг, тэдэнэй дунда ядерна зэбсэг хуряахын түлөө, буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференцидэ бэлэдхэл хэхэ хүдэлмэрээ эдэбхижүүлхын түлөө СССР, НРБ тэмсэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын хани ёһоной албанай хэрэгээр НРБ-дэ ерэлгэ, эндэ БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдынь СССР-эй ба НРБ-гэй, бүхы социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аша туһада совет-болгар арадуудай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаа саашадань бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ гээд найдажа байһанаа хоёр тала мэдүүлээ.

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой ажалшадай депутадуудай Соведэй сесси боложо, анха түрүүлэн эмхидхэлэй асуудалнууд шиидхэгдэбэ. Районой Соведэй гүйсэдхэхэ комитет һунгагдажа, тэрэнэй түрүүлэгшээр депутат **И. А. Антаншинова** һунгагдаа. Тиихэдэ райсоведэй саг үргэлжын 11 комисси эмхидхэгдэһэн, гүйсэдхэхэ комитедэй таһагуудые даагшанар баталагдаһан байна. «Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл улам шангадхаха тухай» парти болон правительствын тогтоолнуудай районой предприяти ба эмхи зургаануудта хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай» асуудал сессиин үзэмжэдэ табигдажа, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тус асуудалаар зохихо тогтоол баталагдан абтаба.

* * *

Загарайн аймагай ажалшадай депутадуудай арбан дүрбэдэхи зарлалай Соведэй нэгэдэхи сесси боложо үнгэрбэ. «Социалис зөөри хамгаалха тэмсэл улам шангадхаха тухай» асуудал сесси дээрэ зүбшэгдэжэ, дэлгэрэнгы тогтоол абтаба.

Тиихэдэ аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет һунгагдажа, тэрэнэй түрүүлэгшээр депутадта **В. Е. Бабинцев** нэгэн дуугаар һунгагдаба. Аймагай Соведэй гүйсэдкомой таһагуудые даагшанар баталагдаа, мүн аймсоведэй саг үргэлжын комиссинууд бүридхэгдөө.

***

Нарһата тосхондо Яруунын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй түрүүшын сесси болоо. Аймсоведэй гүйсэдкомой шэнэ бүридэл сесси дээрэ һунгагдажа, гүйсэдкомой түрүүлэгшээр депутат **В. А. Жданов** һунгагдаһан байна. Аймагай Соведэй гүйсэдкомой таһагуудые даагшанар, мүн аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүд баталагдаа. Тиихэдэ аймсоведэй саг үргэлжын комиссинууд байгуулагдажа, тэрэнэй бүридэл баталагдаба.

«Аймаг доторхи соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха тухай» асуудал сессиин үзэмжэдэ табигдажа, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

* * *

Улаан-Үдын аймагай Соведэй түрүүшын сесси болоо. Сесси дээрэ аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком һунгагдаа, тэрэнэй таһагуудые даагшанар, аймагай арадай хиналтын комитедэй бүридэл баталагдаа, мүн аймсоведэй саг үргэлжын комиссинууд эмхидхэгдэһэн байна. Аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшээр депутат **А. И. Плотников** һунгагдаа.

«СССР-эй ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадууд тухай дүримэй хуули бэелүүлхэ талаар аймагай Соведэй зорилгонууд» гэһэн асуудал сесси дээрэ зүбшэгдэжэ, тодорхой тогтоол абтаба.

***

«Юрэнхы эрдэмэй дунда һуралсалда орохо хэмжээнүүд тухай» асуудал Хяагтын аймагай ажалшадай депутадуудай арбан дүрбэдэхи Соведэй нэгэдэхи сесси дээрэ табигдажа, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд олоороо хабаадалсаба. Сесси энэ асуудалаараа дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

Сесси дээрэ мүн эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэгдэбэ. Аймагай Соведэй гүйсэдком байгуулагдажа, тэрэнэй таһагуудые даагшанар баталагдаа. Аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшээр депутат **Г. Г. Цыбиков** һунгагдаба.

* * *

Улаан-Үдын Советскэ районой ажалшадай депутадуудай Соведэй нэгэдэхи сесси болобо. Тэндэ эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэгдэжэ, райсоведэй гүйсэдком һунгагдаба. Райсоведэй гүйсэдкомой таһагуудые даагшанар баталагдаа, саг үргэлжын комиссинууд эмхидхэгдэбэ. Районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр депутат **А. Н. Чебунин** һунгагдаһан байна.

«1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ районой һургуулинуудые бэлдэхэ тухай» асуудалаар арадай гэгээрэлэй таһагые даагша Е. М. Меркушевагай элидхэл сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Зүбшэгдэһэн асуудалаараа сесси дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

МҮНӨӨДЭР—МОНГОЛДО АРАДАЙ ХУБИСХАЛАЙ ИЛАҺАН ҮДЭР

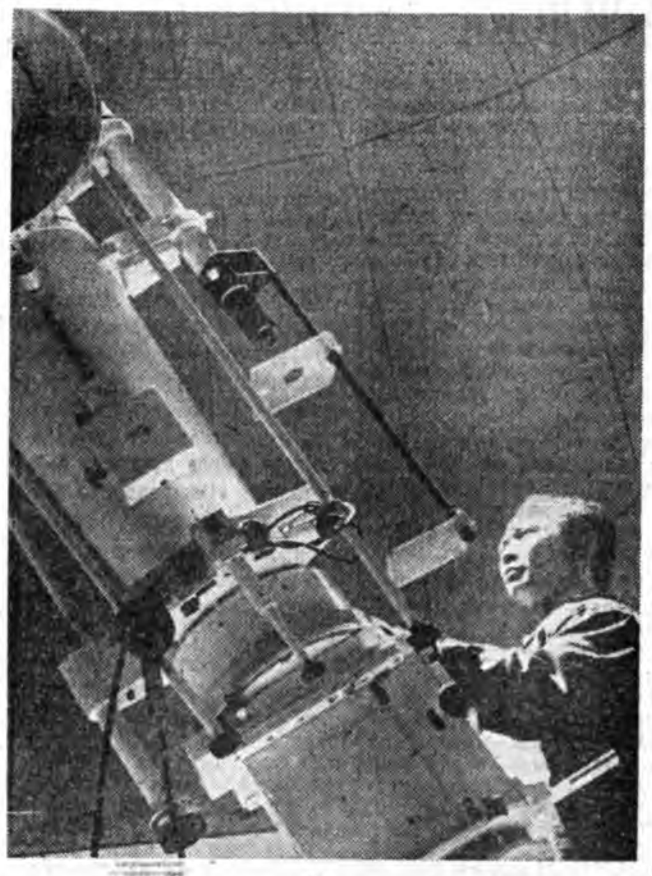

Монголой Наукануудай академиин Нарата обсерватори соо.

АПН-эй фото.

Монголой Арадай Республикын ниислэл хотодохи драмын театрай зүжэгһөө.

АПН-эй фото.

УРДА ГОБИИН ШЭНЭ БАЙДАЛ

Монгол Арадай Республикын Урда-Гобиин аймаг орохоёо замда гарабабди. Энэ хадаа ороной эгээн лэ ехэ газартай, эгээн лэ үсөөн хүн зонтой аймаг юм гэжэ тайлбариин дэбтэр соо тобшохоноор мэдээсэгдэнэ. Газарайнь талмай 165 мянган дүрбэлжэн километр, зониинь 28 мянга шахуу хүн болодог. Дунда зэргээр нэгэ хүндэ 6 дүрбэлжэн километр газар хүртэнэ. Энэ аймаг ашагта малтамалнуудаар угаа баян. Экономикынь гол һалбари мал ажал болоно. Аймагай газар далайн нюруунһаа 1300—3000 метрээр үндэр юм. Сагайнь уларил угаа шэмэрүүн.

Урда зүгые шэглэн 600 километртэ ябаад байхадаа, Түбэй Азиин тэг дундын Урда-Гобиин аймагай түб Далан-Дзагада городто хүрэжэ ерээбди. Танигдаагүй хизаар нютаг харалгые түүхын-хизаар ороноо шэнжэлгын музейһээ эхилбэл таагамжатай гэжэ хэлсэдэг. Экскурсоводтой хамта стендүүдые удаа дараалуулан харахадаа, урдань гобиинхидай угаа үгытэй ядуугаар ажаһуудаг байһые мэдээбди.

Энэ хизаарые гурбан тайжа мэдэжэ байдаг һэн. Тэдэнэр сүүдлэдэгшье, хашадаг хэһээдэгшье байгаа. Урда Гобидо жара гаран дасан бии байгаа. Нэгэшье һургуули байгаагүй. Бүхэли бүлэнэр үбшэ хабшанда дайрагдажа, үгырэн ядаржа хосорон һаладаг һэн. Арадууд дасангуудта малаар гү, али мүнгөөр үргэл үргэхэ уялгатай байһан юм. Тэрээнһээ гадна, дээдэ зиндаатай ламада заатагүй бэлэг бариха ушартай болодог һэн. Мүн жиирэй гобиинхид Пекинһээ гараад, аймаг соогуур үнгэрдэг хитад хамбышадые хооллуулха, тэдхэхэ зэргэтэй байһан юм. Энэ зорилгоор нютагай хүн зонһоо 2 мянган морин, мянган тэмээн, 700 гаран хонин, тэрэшэлэн мүнгэн татан абтадаг байгаа. Нютаг зон эшэгы гэрнүүдые сүлөөлжэ үгэхэ, мори тэргэ, газаршадые үгэхэ уялгатай байһан. Ашагта малтамалнуудай: шулуу нүүрһэнэй, дабһанай, түмэрэй рудагай нөөсэнүүд Гобидо угаа элбэг. Мүн үнгэтэ металлнуудай рудануудаар энэ хизаар угаа баян. Нүүрһэн нээмэл аргаар малтан абтадаг юм. Тэрэнэй нөөсэ таба миллиард шахуу тонно болоно.

Мүнөө Гобидо мүнөө үе сагай городууд болон тосхонуудые хаража болоно. Нарата тала дайдын сүлөөтэ, ажалда дуратай монгол арад Соведүүдэй Ороной, бусад социалис оронуудай аха дүүгэй туһаламжада түшэглэн, золтой жаргалтай шэнэ байдал мүнөө зохёон байгуулна.

Аймагай хүтэлбэрилэгшэдтэй тиимэшье удаан хөөрэлдөөгүйбди. Зүгөөр манай блокнодууд дээрэ тоо баримтанууд түргэнөөр олон болоо. Аймаг соо 900 мянга гаран толгой малтай хүдөө ажахын 15 хамтарал бии юм. Хүдөө ажахын хамтаралнуудай мүнгэн олзо һүүлшын табан жэлэй турша соо 60 шахуу процентээр нэмээ. Мүнөө үедэ аймагай бүхы бэлшээриин 52 процентнь уһажуулагданхай. Аймагай наһа гүйсэһэн бүхы хүнүүд ном бэшэг мэдэдэг. 806 хүн бүхэндэ нэгэ врач, 440 хүн бүхэндэ нэгэ фельдшер хүртэнэ. Сомон бүхэндэ медпункт бии. Зонойнь 40 процент залуушуул юм. Табан бүлэ бүхэнэй нэгэниинь мотоциклтай.

— Гобидохи шэнэ байдал хооһон газарта эхилһэн байна. Бэрхэтэй байгаа. Тэдэниие дабажа гаралгадамнай совет хүнүүд туһалаа, —гээд МНРП-гэй аймагай комитедэй секретарь Н. Жалмам хэлээ. — Тэдэнэй дүй дүршэл ба эрдэм шадабарида түшэглэн гобиинхид уһа бэдэрхэ, худаг малтаха мүнөө үе сагай онол аргануудые хэрэглэнэ. Уһагүйгөөр Гобида ажамидаран һууха аргагүй.

Совет мэргэжэлтэдэй дүй дүршэл бүри гүнзэгыгөөр шудалхын, тусхай литература уншахын тулада ород хэлэ мэдэхэ шухала болоно. Тиимэһээ олон хүдэлмэришэд ород хэлэнэй кружогуудта һурадаг. Аймагай гурбан хүн бүхэнэй нэгэниинь Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй нютагай отделениин гэшүүн юм. Энэ отделени ород хэлэ шудалагшадта туһаламжа болгон «Ород-монгол хэлэнэй словарь» гаргаһан байна. Аймагай газетэ «ород хэлэнэй хэшээл» толилжо байдаг болонхой. «Советский Союз» гэжэ журнал захидагшадай тоо һүүлшын табан жэлэй турша соо таба дахин олон болоһон байна.

— Манай шэнэ һургуулиие таанад хараагүй гүт?— гээд Н. Жалмам асууна. — Тэрэниие совет барилгашад бодхоо. Монгол Арадай Республикын 50 жэлэй ойн гүйсэхэдэ монгол арадта бэлэг болгон дамжуулһан байха юм. Барилгашад нютагаа бусаа, харин һургуули үнэн зүрхэнэй хани барисаанай ба аха дүүгэй холбооной дурасхаал болоо.

Һургуулиин директор Д. Луймэдэй һургуулиин байшангай коридор соо бидэнэр уулзаабди. Тэрэнэй шэг шарай һанаагаа зобонги шэнгеэр харагдаа. Ушарынь хадаа арбадахи классуудта дүүргэлгын экзаменууд боложо байгаа.

Энэ һуралсалай жэлдэ манай һургуулида 1400 үхибүүн һураа гээд директор хөөрэнэ. Һуралсалай гол корпусһоо гадна, спортын зал, 320 хүнэй һууритай гурбан хамтын байра, багшанарай байха гурбан гэр бии. Һургуулиин дэргэдэ өөрын кинотеатр, радиостанци, хэлхээ холбооной таһаг бии. Жэгдэ һайнаар урган хүгжэхэ бүхы эрхэ байдал һурагшадта хангагданхай. Тэдэнэр манай баян дэлгэр хизаарай ерээдүйн эзэд болоно. Тэдэнэр Гобиие һалбаран хүгжэжэ байһан хизаар нютаг болгохо зэргэтэй гээд һургуулиин директор хэлэнэ.

А. БАБЕНКО,
ТАСС-ай корреспондент.
Улаан-Баатар.

Ш. ДУЛМАА

ЮРТЭМСЫН БАСАГАДАЙ НЭГЭНБИ

Сарюун дэлхэйн хүн
амитаниие
Сагаан эдеэгээр садхаажа,
Огторгойдо хүрэжэ
алдаршаха
Огсом үрнеэ бүүбэйлэн,
Эрдэмэй далай гаталха
Эрхим хүбүүдые түрэдэг,
Гуламтыень һахин һуужа,
Галыень түлин
дулаасуулдаг

Юртэмсын басагадай
нэгэнби,
Юрын эхэнэрнүүдэй
нэгэнби.

Хэнһээшье түрүүн
угтадаг,
Угалза хээтэй сэмбые
Уран гараараа нэхэдэг,
Ууган олон нүхэдөөрөө
Урматай дорюун алхалдаг,
Үйлэдбэриин уужам
цехтээ
Ударник солоёо
бадаруулдаг

Юртэмсын басагадай
нэгэнби,
Юрын эхэнэрнүүдэй
нэгэнби.

Хээрэ үүрэй сайхые

АЛДАР НЭРЭЭ СУУРХУУЛАГША

Тала... Арад зоной үльгэр домогто хэлсэгдэһэн, дуунда ороһон үрэжэлтэ баян тала. Энэ үгые дуулахадаа зунай һэрюухэн һэбшээдэ эльбэгдэжэ, зэрэлгээтэн миралзажа байһан захагүй үргэн таряалан нюдэндэ харагдаһандал адли болодог. Иимэ даа, дошхон долгито Балтикаһаа эхилээд номин сэнхир Номгон океан хүрэтэр нэмжыһэн Эхэ оронoймнай таряалан.

Энэ үрэжэлтэ дайдые элдүүрилжэ, халюун шаргал таряа ургуулдаг хүнүүдые арадай зомнай үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг, магтадаг бээзэ. Манай орондо бүхыдөө гурбан миллион шахуу механизаторнууд бии.

Тэрэ гурба миллион таряашадай нэгэн, дүршэлтэ механизатор, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер, «Эрдэм» совхозой тракторист Бальжинима Доржиевич Батуев тухай хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Дүлэтэ 1942 он. Фашис нохосуудай Сталинград тээшэ дугташажа байһан үе. Холын тэрэ хүшэр хүндэ жэлдэ арбан найматай Бальжинима хүбүүн таряашанай мэргэжэл шэлэжэ, наһанайнгаа ажалай намтарые эхилһэн юм.

Хабарай тарилгаһаа эхилээд бүхэли зундаа тэрэ «СТЗ» гэжэ мөөртэ тракторта хүдэлбэ. Тэрэнэй багша эгээл түрүүшын трактористнуудай нэгэн — Миндра Дугаржапов оролдосотой, һүбэлгэн һурагшадаа шадаха юумэеэ үнэн зүрхэнһөө хубаалдагша һэн.

Түрэл Совет оронойнгоо аюулда ороод байһан тэрэ үедэ һали-боли хүдэлжэ болохогүй байһан. Бүхы арад, тэрэ тоодо таряашадшье хамсыгаа шаман хүдэлжэ, адхаһан хүлһөө, олоһон олзоёо агуу ехэ илалтын хэрэгтэ зорюулдаг байгаа.

— Фронтын хэды холошье һаань, тэрэнэй зэбүүрхэмэ амисхалые бидэ мэдэрэгшэ һэмди. Байд гээд лэ айлнуудта «баатарай үхэлөөр унаба» гэһэн мэдээсэлнүүд ерэдэг һэн. Тэрэниие булта сугларжа, уйдхарыень хубаалдагша һэмди, — гээд Бальжинима Доржиевич тэрэ үеын байдалые һанан хөөрэдэг.

Нютагайнь эрэшүүл хойно хойноһоо һубарилдан фронт мордогшо һэн. Миндра Дугаржаповайшье ээлжээн ерэбэ. Бальжинима багшатаяа хахасажа, булад хүлэгэйнгөө жолоодо һуужа болоо.

Талын хорой... Энэ үргэч тала Бальжинима Доржиевичын зүрхэндэ юундһээшье дүтэ, юунһээшье үнэтэй. Эртын хабарай ургын хангалтама хоншуухан үнэрые, зунай шүүдэртэ үглөөгүүр талын жэргэмэлэй татадаг дууе Бальжинима Доржиевич хэзээдэшье мартахагүйл! Энэ талые урагша хойшонь эмээлтэ хүлэгөөр харайлгаадшье үзэһэн байха. Энэл талада багшатаяа хахасан, «СТЗ» тракторайнгаа рульда һуужа, таряашанай хүшэрхэн шалгалта барян һэн.

— Тракторай хажууда гансаараа үлэхэдөө зүрхэсөөд абаа һэм. Хододоо хэлэжэ, заажа ябадаг Миндра абгаймни үгы. Теэд тэрээндээ үгэһэн тангаригаа дүүргэжэ, нютагайнгаа зоной найдабариие харюулха хэрэгтэй байгаа. Шадаһан лэ байгаа хаб. Тэрэл жэлдэ трактористын үнэмшэлгэ абаа һэм, —гээд Бальжинима Доржиевич хөөрэнэ.

Тэрэл намарынь залуу тракторист сэрэгэй албанда мордобо. Аха дүү Монгол ороной Баян Түмэн, Тамцак булаг, Халхын гол дээрэ алба хээ. Илалтын һүүлээр, 1947 ондо Бальжинима Батуев түрэл нютагтаа, амгалан ажалдаа бусажа ерээ һэн. Гэртээ ерэһээр хоёр хоноод лэ трактортаа һуугаа. Ажахыгаа һэргээхэ, колхозоо хүл дээрэнь гаргалсаха хэрэгтэй байгаа бшуу.

Амгалан сагай ажалта үдэрнүүд адлихан жэгдээр хойно хойноһоо һубарилдаба. Булантантай хамта Бальжинима Батуевшье хабартаа газараа хахалжа, таряагаа таряад, намартаа хуряагаад лэ ябадаг һэн. Колхозынь һэргэжэ, байдалыншье һайжаржа эхилээ һэн.

Он жэлнүүд ошоно. Хүдөө нютагта шэнэ техникэ — трактор, машинанууд ерэбэ. Үесэгэлдэрэй сэрэгшэд мүнөө амгалан сагай машинануудые жолоодоно. Бальжинима Батуев хододоол түрүүшүүлэй зэргэдэ «Нати», «АТЗ», «ДТ-54» тракторнуудые жолоодон, 1951 оной намар болотор хүдэлөө.

Тэрэ жэлдэ Бальжинима Доржиевич Батуев Хонхолын МТС-эй 23-дахи тракторна бригадые даагшаар томилогдобо. Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ Бальжинима Батуев шэнэ ажалдаа оролдосотойгоор хүдэлжэ эхилээ һэн. Гүйсэд һургуулишьегүй, юрын трактористда энэ ажалынь хүшэрхэн лэ һэн бээзэ, гэбэшье һүбэлгэн бэрхэ, нэтэрүү, оролдосотой байһаараа Бальжинима бэрхэшээлнүүдые дабажал гарадаг бэлэй. Тэрэнэй бригада хододоо эмхитэй, түрүү зэргэдэ ябадаг байһан. Тингэжэ 1957 он болотор Бальжинима Доржиевич бригадаяа толгойлһоор лэ ябаа. Тэрэ хабар Бальжинима Доржиевич Батуевые «Эрдэм» совхозой хүтэлбэрилэгшэд отделениин таряашадые ударидахыень табиба.

— Совхоздо хүдэлхэдэ хүндэ байгаа һэн. Шэнэ техникэ олошоржо, агротехникэ шудалха хэрэг гараа. Тиимэһээ ябууд һураха, ёһотой таряашанай мэргэжэл шудалха болоогдоо, — гэжэ Бальжинима Доржиевич хөөрэдэг.

1960 он. Талын хоройн үргэн ехэ таряалан. Энэ хадаа «Эрдэм» совхозой Бальжинима Батуевай ударидадаг таряашад, механизаторнуудай бригадын элдүүрилдэг, ашагладаг газар. Хуряалгаяа хүлеэжэ ядан, алтан намарай һэрюухэн һэбшээндэ халюуран долгилжо байһан захагүй таряалангай мужаа дахан ябахадаа Бальжинима Батуевай зүрхэн баяраар халин байгаа һэн.

Иимэл «шаргал шэниисын алтан хадануудай» түлөө Бальжинима Доржиевич Батуев 31 жэл соо хүдэлһөөр.

Юрын малша буряадай хүбүүн Бальжинима Батуев иигэжэ механизаторай мэргэжэл шудалан, таряашанай хүшэрхэн ажалда бүхы хүсэ шадалаа, ажабайдалаа, наһаяа зорюулаа ха юм. Мүнөөшье тэрэ табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэгшэдэй түрүүшүүлэй зэргэдэ бата һууринаа эзэлэнхэй, зориг, хүсэ түгэлдэр хүдэлжэ ябаһаар.

В. ШИРДАРМАЕВ.
Мухар-Шэбэр.

„Буряад үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

„Дутагдалнуудтай эбсэжэ болохогүй“

Иимэ гаршагтай корреспонденци манай газетын июниин 30-най номерто толилогдоһон байгаа. Хориин аймагай Үдын, «Георгиевский» совхозууд хонидой нооһо хайшалха харюусалгатай хүдэлмэриеэ хаһа сагтань эхилһэн байбашье, энэ ажалынь эмхидхэл муутайгаар ябуулагдана, хайшалагдаһан нооһоной шанар муугаар шалгагдана гэжэ тэрэ корреспонденци соо шүүмжэлэгдэһэн юм.

«Корреспонденци соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб байба. Ажахынуудай главна зоотехнигүүд трестдэ уригдажа, нооһо хайшалалгые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэхэ тухай хөөрэлдөөн болоо. Энэ асуудалаар тусхай приказ гаргагдаба. Хориин аймагай совхозуудта энэ хүдэлмэри бүришье муугаар ябуулагдана, хиналта шалгалта һулаар табигданхай. Эндэхи «Георгиевский» совхозой Амгалантын пунктда ажалладаг хайшашадай 90 процентнь һургуулиин дүршэл багатай һурагшад байна. Эндэ хонин бүриһөө арай шамай 2,1 — 2,2 килограмм нооһон абтаиа. Хайшалагдаһан нооһоёо класс-нлассаарнь зүбөөр илгаха хүдэлмэри олохон ажахынуудта тон муугаар табигдаһан байха юм.

«Георгиевский» совхозой директор В. П. Ситниковтэ, главна зоотехник Б. Е. Доржиевта хонидой нооһо хайшалалгые һайнаар эмхидхэхэ, шанарыень нягтаар шалгаха талаар һануулга хэгдээ. Хонидой нооһо хайшалалгые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэжэ, гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө заатагүй дүүргэхэ талаар зохихо хэмжээ абахыень трестын совхозуудай директорнүүдтэ даалгагдаба. Трестын мэдэлэй совхозуудһаа нооһо угаан сэбэрлэдэг фабрикада хонидой нооһо тушаалгые шалгажа байхын тулада трестын зоотехник Л. М. Кривогорницева тус фабрикада эльгээгдээ» гээд хони үсхэбэрилдэг совхозуудай трестын начальник Б. Базаров редакцида мэдээсэһэн байна.

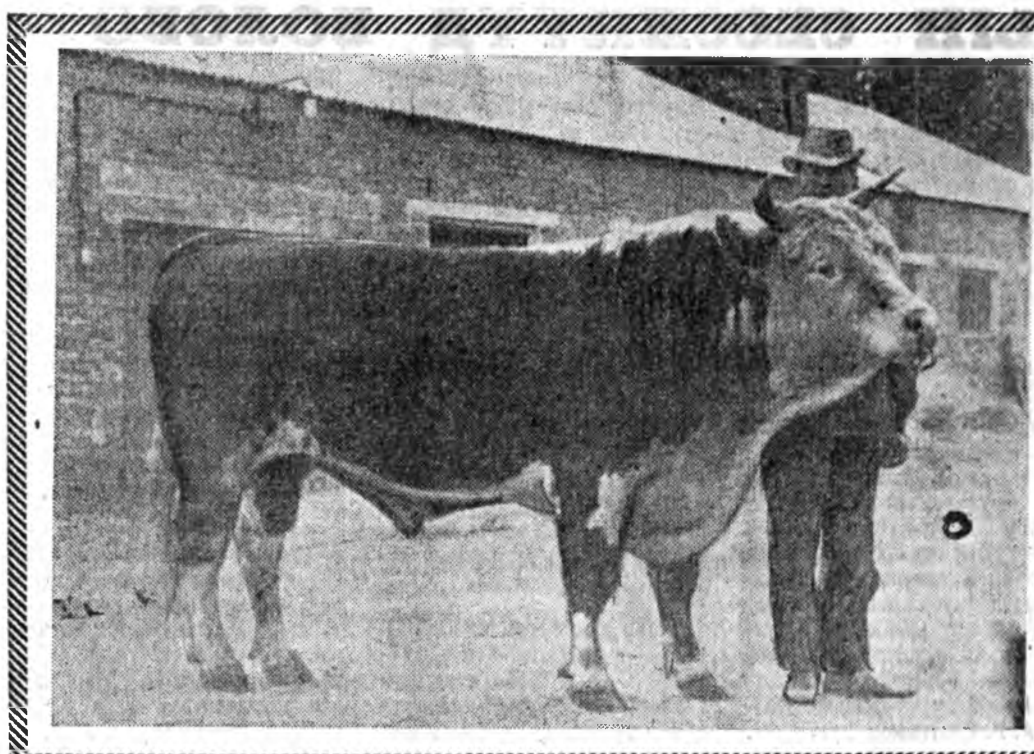

ҮҮЛТЭРТЭ МАЛ ОЛОШОРОГ ЛЭ

Ажал хэрэгүүдээрээ эгэшэ дүү республикануудайнгаа дунда алдаршажа ябадаг түрэл Буряад оромнай тэбхэр 50 жэлэйнгээ ойн һайндэртэ эрхим амжалтатай хүрэжэ ерэбэ. Энэ һайндэрөө ямар амжалтатай угтажа байһыемнай харуулһан выставкэ, республикын ажахынуудай элидхэл, мэдээсэлнүүд тобойсо гэршэлжэ үгэнэ. Тэдэнэй нэгэн тухай энэ мэдээсэл соогоо хөөрэе.

Выставкын нэгэ буланда, хэдэн жэлэй урда тээ ондоо тээһээ асарагдажа, Яруунада нютагжаһан казахай сагаан толгойто мяхалиг үүлтэрэй малнууд эндэ сугларагшадай анхаралые татана. Адар томо бэетэй эдэ малай хашаагай нэгэн дээрэ иигэжэ бэшээтэй байба: «хоёр жэл арба нэгэ һаратай, элитэ классай буха. 700 килограмм шэгнүүртэй...» тээ саанань—арбан долоон һаратай, 370 килограмм шэгнүүртэй хашараг. Адуулагшань — «Комсомольский» совхозой малшан Иван Васильевич Князев».

—Дүршэл баянтай болоһон малшадайнгаа ашаар манай совхоз гүрэндэ 1270 центнер мяха байгша оной нэгэдэхи кварталда тушаажа, хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн байхабди, — гэжэ тус ажахын түлөөлэгшэ, Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник М. Г. Виноградов омогорхоно.

Хүршэнэртэйгөө зэргэлээд Яруунын совхозой шахамалнууд. Григорий Манзарович Масловай адуулдаг һүрэгэй эзэн — 820 килограмм шэгнүүртэй, дүрбэтэй буха харагшад республикынгаа ажахынуудай баялигаар омогорхолдон, эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллажа ябагшадаа зүб лэ магтан хэлэнэ бшуу.

Хальмаг үүлтэрэй мал Захааминда нютагжуулһан СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозойхидой тэжээһэн гоё һайхан бэетэй малнуудай хажууда, тугалаа харамнан хүндэ хүлзөөд байһан һарлаг үнеэн хүн бүхэнэй анхарал татана.

Нэрээшье буржагархан, аад, хилэн хара зүһэтэй тугалынь хүн бүхэндэ хөөршөөгдэнэ. Энэнь хүлөө шоройдоһоор оройдоол 14 хоножо ябаһан....

Ленинэй орденто Борьёогой совхоз (Зэдэ) 13 хони выставкэдэ асарһан байба. Жэл бүри хонин һүрэгөө олошоруулхын хойноһоо оролдожо ябадаг тус ажахы 90—111,5 килограмм шэгнүүртэй хусануудһаа 10—11,9 килограмм нооһон хайшалагдадаг байна. Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой хонишод тус тустаа 13 килограммһаа дээшэ нооһо, 90—96 килограмм мяха үгэдэг хусануудые выставкэдэ табинхай, баһал эндэ сугларагшадые гайхуулжа, үүлтэр һайнтай хонидые тэжээжэ һураһан тухайгаа хүн бүхэнтэй хубаалдажа байба.

Выставкэ харахаар ерэгшэд Мухар-Шэбэрһээ асарагдаһан мантан томо галуунуудые, гансашье Буряад орондоо бэшэ, бүхы Федераци соогоо суурхуулһан Кабанскын шубуушадай һүрэг нугаһад, Баунтын аймагһаа ерэһэн оронууд, Забайкальска ангай совхозой гоё һайхан үһэтэй халтар хара үнэгэд, норконууд, сээжэ, үбсүү үргэнтэй морид, Забайкалиин үүлтэрэй нарин нооһотой хонид болон бусад выставкын хорёо, хашаа соогуур, дүүрэн лэ. Энэл даа, манай баялиг — ашата партиин, совет засагай ашаар хүгжэн һалбарһан арад зоноймнай баялиг, нөөсэнь!

Зураг дээрэ: Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой буха.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.
Авторай фото.

Элүүр энхын булан

КОЛХОЗОЙ АМАРАЛТЫН БАЙШАН

Ивалгын үргэн талые үнгэрөөд, «Ключи» тосхоной саадахи нахид хүтэл дабахада «Улаан Оронго» колхозой Янгаажан нютаг альган дээрэ мэтэ нэмжын харагдадаг. Хяагта ошоһон дардам харгын урда хажуудань тус колхозой тарялан, хойто захаарнь тус ажахын хонин һүрэг бэлшэжэ, сэл ногоон зүлгэ шамхалжа ябахань харагдаадхина.

Эгээл эндэ — Хүндэлэн хадын бооридо Ута-булаг гэжэ нэрлэгдэһэн радон холисотой аршаан булаг газар дороһоо соробхилон урдажа байдаг. Нютагай зон энэ булагай уһанда һуужа бэеэ аргалдаг, амардаг байһан. Тиимэһээ «Улаан Оронго» колхоз арба гаран жэлэй саада тээ эндэ колхозой амаралтын гэр барижа, ажалшадайнгаа амаралга, эмнэлгэдэ таатай зохид эрхэ байдал олгоһон байха юм.

Зунай үедэ эндэ тус ажахын гэшүүдэй нэгэн доро амарха 30 хүнэй байра, столово, улаан булан, ваннада орохо газар түхеэрэгдэнхэй. Эндэнь радио, телевизор бии.

Амарагшадай бэеын элүүрые харгалзажа ябадаг Оронгын участково больницын хүдэлмэрилэгшэд эндэ графигай ёһоор ерэжэ, амарагшадай бэеын элүүрые үзэжэ, хаража, туһатай заабари зүбшэл үгэжэ байдаг юм.

Колхозой амаралтын байшанда амарха путевко нэн түрүүн колхозой үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ үгтэдэг юм. Эндэ амарагшад 12 хоногой туршада амаржа, бэеэ аргална. Байгша оной июниин 15-һаа амаралтын түрүүшын хаһа эхилһэн байна. Нигэжэ түрүүшын ээлжээндэ амарагшад болзороо дүүргэөд, гэртээ бусаба. Амарагшадай дунда колхозой үнинэй луговод Жамба Цыденов, тракторист Түмэржаб Токтохоев, хонишон Доржи Жабуев болон бусад байгаа.

Амаралтын байрада зунай үедэ колхозой 150 хүн амардаг, бэеэ эмнэдэг юм.

— Манай аршаан булагта Сэлэнгын совхозой хүдэлмэришэдэй амарха 20 хүнэй байра түхеэрэгдэнхэй. Амарагшадые эдеэ хоолоор, байрын бүхы хангамжаар «Улаан Оронго» колхоз хангадаг юм, — гэжэ амаралтын байшангые даагша Радна Будацыренович Бимбаев хөөрэнэ.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ХОДОДОО БЭЛЭН

Кабанскын аймагай Каменск тосхондохи стадион дээрэ санитарна дружинануудай мүрысөөн болоо. Аймагай барилгашадай, ГПТУ-гай, техникумэй, һургуулинуудай команданууд энэ мүрысөөндэ хабаадаһан байна.

Санитарна дружинануудай хэдэг хүдэлмэри, уялга удха шанарайнгаа талаар тон ехэ. Тэдэ хүн зондо туһаламжа үзүүлхээр хододоо бэлэн, һэргэг байха ёһотой.

Үнгэрэгшэ мүрысөөн аймагай санитарна дружинануудай бэлэдхэлээр яһала һайн байһые харуулаа. Хубсаһа хунараар ба хэрэгтэй юумэнүүдээр тэдэ дүүрэн хангагданхай байгаа. Сэлэнгын ЦКК-гай, Тимлюйн цементын, асбестын заводуудай, аймагай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай, № 4 ГПТУ-гай, Каменскын № 1, 2 ба Бабушкиндахи түмэр замшадай № 56 һургуулинуудай ба бусад команданууд эрхим түхеэрэлтэй байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Сэлэнгын ЦКК-гай санитарна дружинын (командирынь Г. Слепнёва) мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Тус командын гэшүүд этап бүхэндэ уялгануудаа бэрхээр дүүргээ. Тиихэдэ цементын заводой команда хоёрдохи, Кабанскын аймагай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай команда гурбадахи һуури эзэлээ.

Тус мүрысөөндэ хабаадагшад элдэб аюулда ороһон, үбшэлһэн хүнүүдтэ түргэн туһаламжа үзүүлхэ дүршэлөөрөө мүрысөө. Ушар юуб гэхэдэ, врачай үзэхын урда тээхи туһаламжа үбшэнтэндэ гү, али ондоо аюулда ороһон хүндэ хэдышье түргэн үзүүлхэ ёһотой. Энэ уялгадаа Кабанскын аймагай санитарна дружинануудай хододоо бэлэн байдагые тус мүрысөөн гэршэлээ.

И. ЛОВЦОВ,
гражданска оборонын Кабанскын аймагай штабай начальник.

ҺЭРГЫЛХЭЭР ҮБШЭН

Шэшэнгир гээшэ ехэ хүндэ, гол түлэб үбшэн хүнһөөл халдадаг үбшэн. Микробуудынь үдхэнтэйнь гаралсаад, элдэб юумээр дамжажа, ондоо хүниие үбэдхөөнэ.

Түрүүн тархи ехэ үбдэхэ, эдеэндэ дурагүй болгохо, оло дахин шэшүүлхэ, досоо мушхаха, хуурайгаар мушхуулха, тиигээд шуһалиг изармаг гараха, 39—40 градус хүрэтэр халуурхуулха.

Шэшэнгир, үгышье һаа шуһаар шэшэлгэ һүжэрхэдэө аймшагтай. Хэн нэгэнэйнгээ үбдэжэ эхилбэл, тэрэ доронь амяарань болгохо, таһалга соо гү ,али хүшэгын саана хааха, тиигээд врачые дуудаха хэрэгтэй. Үбшэнтынгөө больницада оротор амяарань эдеэлүүлхэ, амһартынь бусалгаха, полотенци болоод унтари хэбтэрынь амяарлаха шухала. Тэрэнэй хажуугаар үлүү юумэ байлгалтагүй. Үхибүүдэй үбдэбэл, угаахада хүнгэн нааданхай үгэхэ, ехэшүүлэй үбдэбэл, ажалдань табихагүй, ондоо хүнүүдээр уулзуулхагүй, ниитын газараар ябуулхагүй хэрэгтэй. Шэшэнгирээр үбдэһэн хүниие нэгэл хүн харууһалаһаань дээрэ, тиихэдээ тэрэ нарилха ёһотой.

Шэшэнгирэй һүжэрэн тарахагүйн тула мүн гэр байраяа сэбэрхэн байлгаха, бэеэ сэбэрээр абажа ябаха, гадна дезинфекци хэхэ хэрэгтэй. Үбшэн хүнэйнгөө больницада ороһоной һүүлээр гэр байраяа заабол дезинфекцидэхэ шухала.

Энэ хүдэлмэри хүндэ бэшэ: гэрэйнгээ эд бараа, дособохиие, хүүгэдэй нааданхай болон бусадые содотой, мылотэй уһаар үдэрэй нэгэ угааха. Полированно мебель керосинда норгоһон бүдөөр аршахада болодог. Үбшэнтын хубсаһа 15 минутын туршада бусалгаа һаа дээрэ байдаг. Нигэжэ урид бусалгаһан хойноо үбшэнтын дотор хубсаһа, унтари хэбтэриинь угааха хэрэгтэй. Гадар хубсаһыень халуун утюгаар элюурдэхэ шухала. Үбшэнтэнэй шэшэнгиртэй хамта гараһан бүхы нойто хлорно избёсхоор хорлонгүй орхижо болохогүй. Гэрэйнгээ үүдэнүүдэй, сонхын барюулнуудые 10 грамм хлорамин 1 литр уһанда хүлёод, үдэрэй 7—10 дахин аршаха ёһотой. Зунай сагта батаганаантай тэмсэхэдэ туһатай бодосууд — хлорофос, мухомор, элдэб зүйлнүүд элбэг, тэдэниие ехээр хэрэглэхэдэ һайн. Досоогоо мушхуулһан хүнэй врачта үзүүлтэрнь, үбдэһэн хүнэй больница ороторнь иигэжэ нарилха ёһотой юм.

Санитарна һэргылэмжын хүдэлмэри наринаар хэбэл, гэдэһэ доторой үбшэндэ дайрагдахагүй, шэшэнгирээр үбдэхэгүй, гэжэ мартажа болохогүй.

М. БАЛЬЖАНОВА,
Улаан Хэрээһэнэй Буряадай республиканска комитедэй хүдэлмэрилэгшэ.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · ХИЛЫН СААНАҺАА · РАДИО

СОФИ

Г. Трайковта шагнал барюулагдаба

ТАСС

Болгариин Арадай Земледельческэ Союзай секретарь, Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Эсэгэ ороноо хамгаалхэ фронтын Национальна Соведэй Түрүүлэгшэ Георгий Трайковта Октябриин Революциин орден барюулалгын баяр ёһолол «Враня» гэжэ ордон соо болобо. Болгар, совет арадуудай хоорондохи аха дүүгэй хани барилсаа хүгжөөхэ талаар, эб найрамдал ба социализм бэхижүүлхэ талаар олон жэлэй турша соо эдэбхитэй ажал ябуулгэ хэһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 70 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар тэрэниие энэ үндэр хайра шагналаар шагнаһан байна.

Сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный нүхэр Г. Трайковта Октябриин Революциин орден барюулаа.

ХАНОЙ

Ханойнхидой үйлэдбэриин амжалтанууд

ТАСС

Мэнэ һаяхан солдат-хото гэжэ нэрлэжэ боломоор байһан ДРВ-гэй ниислэл хото хүнэй нюдэн дээрэ хүдэлмэришэн-хото болон хубилжа байнхай. Ханойн машина бүтээлгын предприятинуудай коллективүүд амжалтатайгаар ажаллана. Байгша оной түрүүшын зургаа һарын турша соо Ханойн машина бүтээлгын предприятинууд хахад жэлэйнгээ түсэбтэ даабари үлүүлэн дүүргэһэн байна. Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар баригдаһан Ханойдохи механическа завод Вьетнамда эгээн ехэ, түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Чан Хынг Даогой нэрэмжэтэ механическа заводой, электромеханическа, трансформаторна, велосипед бүтээлгын заводуудай хүдэлмэришэд һайнаар хүдэлөө.

БЕРЛИН

Э. Хонеккерой Росток хотодо хэһэн мэдүүлгэ

ТАСС

Нёдондо жэлһээ хойшо дэлхэй дээрэ, илангаяа Европодо ямар ехэ туйлалтануудай боложо байһыень Балтиин далайн энэ долоон хоног элирхэйлэн гэршэлнэ гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, Балтиин далайн долоон хоногой нээгдэһэнтэй дашарамдуулан, Росток хотодо эмхидхэһэн сайлалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлбэ. Партиин XXIV съезд дээрэ абтаһан эб найрамдалта программа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан Советскэ Союзай, Ленинскэ КПСС-эй хүсэ шадалһаа эдэ бүгэдэ эхитэй.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ, ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ АША ТУҺАДА

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар боложо үнгэрһэн зүблөөнэй түрүүшын шатын дүнгүүд тухай дэлхэйн хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Зүблөөндэ хабаадаһан социалис хани нэгэдэлтэ оронууд эб найрамдалай аша туһада ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаһан байна. Арадуудай аша туһада уласхоорондын түгшүүрил саашадань һуларуулха хэрэгтэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа гээд газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Зүблөөнэй түрүүшын шатада саашанхи хүдэлмэридэ һайн үндэһэ һуури табигдаһан байна гэжэ уласхоорондын дээдэ суглаанда хабаадагшад хэлэнэ.

ВАРШАВА. 35 гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Хельсинкидэ уулзалга гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа, эрдэм наукын, техникын, соёлой харилсаа холбоо үргэдхэхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри хээ гээд Польшын Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Ольшовский, ПАП агентствын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, мэдээсэбэ.

Энэ зүблөөн бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ Европын ехэ туһа нэмэри хэхээр бэлэн байһые харуулаа гээд С. Ольшовский хэлээ.

СОФИ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй түрүүшын шатын амжалта Европодохи хэрэгүүдые саашадань хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ «Земеделско знаме» газетэ бэшэнэ.

Европодохи аюулгүй байдалай үндэһэ һууриин ба гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай ёһо гуримууд тухай Советскэ Союзай оруулһан Генеральна декларациин проект айхабтар ехэ удха шанартай байна. Юундэб гэхэдэ, гол асуудал — аюулгүй байдал тухай асуудал энэ документ дотор табигданхай гээд газетэ бэшэнэ.

ПРАГА. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын түрүүшын шата яһала амжалтатай һайнаар үнгэрөө гэжэ ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо М. Ружек Хельсинкиһээ бусажа ерэмсээрээ мэдүүлбэ.

Социалис оронууд Хельсинкидэ болоһон зүблөөн дээрэ хэдэн шухала дурадхалнуудые оруулаа. Эдэнэй дунда Европодохи аюулгүй байдалай үндэһэ һуури, Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай ёһо гуримууд тухай Советскэ Союзай оруулһан Генеральна декларациин проект онсо удха шанартай байна гээд М. Ружек саашадаа хэлэбэ.

ПАРИЖ. Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Хельсинкидэ болоһон зүблөөнэй түрүүшын шата һайнаар дүүрөө гээд «Юманите-диманш» газетэ бэшэнэ. Энэмнай Европо түбиин гүрэнүүдэй хоорондо эб найрамдал, аюулгүй байдал, харилсаа холбоо тогтоолгын шэнэ үе саг нээжэ шадахал.

Зүблөөн амжалтатай һайнаар эхилээ. Тиимэһээ хойшонхи хоёр шатань арадуудай һанал бодол, хүсэлэл эрмэлзэл бэелүүлхэ байха гээд найдажа байһанаа газетэ тэмдэглэнэ.

ВЕНЭ. «Зүблөөн һайнаар, ашатай туһатайгаар эхилээ. Энэмнай бүхы дэлхэй дээрэхи түгшүүрил һуларуулха хэрэгтэ шухала алхам хэгдэбэ гээшэ», — гэжэ Австриин гадаадын хэрэгүүдэй министр Р. Кирхшлегер мэдүүлээ.

ЛОНДОН. «Хүйтэн дайнай» жэлнүүд тухай гунигта дурасхаал үндэһөөрөө үгы боложо, Европо түби ерээдүй тээшээ бата найдамтайгаар хаража шадаха байна гэжэ аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар түрүүшын шата элирхэйлэн гэршэлбэ. Хельсинкидэ болоһон уулзалгада хабаадагшад иимэ һанал бодолтой гэр гэртээ хариһан байха юм, — гэжэ Рейтер агентствын мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

ДЕЛИ. Зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаанай али бүхы талаараа һайжаржа байһыень Индиин газетэнүүд һайшаан дэмжэнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэ бүгэдэ уласхоорондын байдал һайжаруулгада ехэ туһа нэмэри хэхэ байна бшуу. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй удаадахи шатань эб найрамдал бэхижүүлхэ, гүрэнүүдэй хоорондоо үгэеэ ойлголсохо замда шухала алхам болохо гээд найдажа байһанаа «Нэшнл геральд», «Пэтриот», «Таймс оф Индиа» газетэнүүд мэдүүлнэ.

(ТАСС).

ХЕЛЬСИНКИ

Хельсинкидэхи уулзалганууд

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерстой июлиин 7-до уулзаба. Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөөнэй хүдэлмэри тухай асуудалнууд, уласхоорондын зарим зарим асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ үдэр А. А. Громыко Испаниин гадаадын хэрэгүүдэй министр Лопес Родотой уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

САНТЬЯГО

С. Альендиин пресс-конференци

ТАСС

Хариин оронуудай журналистнуудта зорюулжа үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ Чилиин президент С. Альенде үгэ хэлэбэ. Июниин 29-дэ болоһон уршаг түбэгтэ хэрэгүүдээ баруунай хархис хүсэнүүд дабтажа шадахагүй гэжэ тэрэ найдажа байһанаа мэдүүлээ. Баруунай үзэлтэй сэрэгэй бүлэг хүнүүд Арадай нэгэдэлэй правительствада эсэргүү харата ябуулга хэһэн байна. Национальна зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба правительствын хоорондо, Чилиин армиин ба арадай хоорондо хёмороо татаха һэдэлгэтэй хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудые президент эрид буруушаагаа.

Хэрэгтэй болоод байгаа һаань, арадай шэлэн һунгаһан правительствые сахин хамгаалхын тула бүхы юумэ хэрэглэхээр бэлэн байха гээшэ манай уялга болоно гэжэ Сальвадор Альенде тэмдэглэбэ.

САНТЬЯГО

Һэримжэтэй байхые уряалба

ТАСС

Июниин 29-дэ хархис хүсэнүүдэй зэбсэгтэ үймөө хэхэ һэдэлгэ гаргаһанһаа уламжалан, орон дотор тохёолдоһон байдал тухайда Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корвалан, ниислэлэй партийна эмхиин эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Мүнөө Чилиин коммунистнуудай үмэнэ оршоһон гол зорилгонуудые хараалһан байна. Ангиин шангa тэмсэлдэ Чилидэ социально-экономическа хубилалтануудай программа бэелүүлэгдэжэ байна гээд Л. Корвалан мэдүүлбэ. Граждан дай үүдхэхэгүйн тула бүхы юумэ хэхыень, һэримжэтэй байхыень тэрэ ажалшадые уряалаа.

ВАШИНГТОН

Американ сенадай шиидхэбэри

ТАСС

1974 оной финансын жэлдэ хариин гүрэнүүдтэ буу зэбсэг уриһаар худалдалгада, сэрэгэй туһаламжа үзүүлгэдэ мүнгэ һомолхо тухай хуулиин проектые Холбоото Штадуудай сенат һайшаагаа. 50 хүн һайшаажа, 42 хүн буруушаажа дуугаа үгэһэн байна. Энэ талаар 770 миллион доллар гаргашалхые хуулиин проектээр хараалагдана.

Сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ ородог союзнигуудтаа, Грецидэ, Урда Корейдэ туһаламжа үзүүлхэ юм. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Израильда зэбсэг хэрэгсэлнүүдые худалдаха статьягай ёһоор 300 миллион доллар һомологдоно.

ТОКИО

„Эб найрамдалай дабшалганууд“

ТАСС

«Эб найрамдалай дабшалта» июлиин 4-дэ Кюсю аралай Такараб хотодо эхилбэ. Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ хабаадаһан эдэбхитэд августын 8-да Нагасаки хотодо хүрэхэ юм. Ядерна буу зэбсэг хорихо тухай конференци хорин найман жэлэй урда тээ атомна бомбодолгодо ороһон энэ хотодо болохо байна.

«Ядерна туршалгануудаа болюулха!», «Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүрин хорихые туйлаха» гэһэн лозунгнуудые бариһан хүнүүд Миядзаки префектурын Тосэй хотоһоо Нагасаки тээшэ дабшан гараба.

БЕЙРУТ

Ливанай шэнэ правительство

ТАСС

Ливанай правительствын доройтон уналга гурба һара шахуу саг соо үргэлжэлһэн байгаа. Политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Такиэддин Сольх түрүүтэй шэнэ кабинет бүридүүлэгдээ.

Ливанай армиин частьнуудай ба Эсэргүүсэлтын палестин хүдэлөөнэй отрядуудай хоорондо болоһон зэбсэгтэ хёмороонһоо энэ доройтон уналга шалтагаална.

Шэнэ кабинедэй бүридэлдэ 22 министр, тэдэнэй дунда гүрэнэй 4 министр ороно. Премьер-министр Такиэддин Сольх финансын министрэй тушаал эзэлээ. Фуад Госн — премьер-министрэй орлогшо, Бахидж Такиэддин дотоодын хэрэгүүдэй министр, Фуад Наффаа—гадаадын хэрэгүүдэй министр, Малюф Насри—оборонын министр, Назих Аль-Безри экономикын, худалдаа наймаанай министр болонхой.

НАИРОБИ

Руандадахи байдал

ТАСС

Июлиин 5-най үглөөгүүр Руандын Республикада сэрэгэй урбалта болобо. Кигалиин радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, орон дотор засаг эб найрамдалай ба нэгэдэлэй национальна комитедэй гарта ороо. Национальна гвардиин министр Ж. Хабьялиман түрүүтэй армиин офицернүүд засаг гартаа абажа, граждан правительство унагаагдаа гэжэ соносхон, орон дотор политическэ ажал ябуулга хэхыень, наада захынь абахада, нэгэ жэлээр хорёо. Сэрэгэй подразделенинүүд Руандын ниислэл хото Кигалиин үйлсэ гудамжануудые сахин харана, бүхы эмхи зургаанууд хаагдаа, гэбэшье хотодо амгалан тэнюун байдал оршоно.

ТОКИО

Юумэнэй үнэ сэн хүндэрнэ

ТАСС

Японой гүрэнэй банкын баримтануудай ёһоор, 1972 оной майһаа хойшо орон дотор оптово үнэ сэн 12,3 процентээр хүндэрөө. Гүрэнэй түмэр замаар ябаха түлбэриие 20 процентээр үнэтэй болгохо тухай хуулние парламентын һайшааһанһаа уламжалан, Япондо юумэнэй үнэ сэн илангаяа хүндэржэ байна.

ИЮЛЬ—ЗУНАЙ ТЭН ҺАРА

Июль — манай Байгал шадарай эгээл дулаан, хура бороо элбэгтэй зунай һара болоно. Энэл һарада тарялан, саабшалан жэгдэ ногоон хүнжэлөө һэхэжэ, тала дайдамнай холоһоо долгилон харагдадаг бэшэ аал?! Хабартаашье үзэгдэдэггүй үнгэ бүриин сэсэгүүд тала дайда, ойн соорхой, хадын боорн ташалангуудые бүрхөөнхэй байхыень харахада урма баяр түрүүлдэг лэ байха.

Июль һарын түрүүшын хахадта Байгал далай шадар мойһон, нохойн хоншоор сэсэглэжэ, хоншуухан үнэрһөө тала дайдаар тараажа захалдаг юм.

Һарын тэн багаар намарай шэнисэ хоолосоо хүсэжэ, хара тарян, эртын гэрһүүхэ сэсэглэжэ захалдаг. Һарын хоёрдохи хахадһаа гүлзөөргэнэ, һарын гурбадахи арбан хоногто нэрһэн, малина, хара нэрһэн болoжо, хүн зоной ой тайгаар олошоржо эхилхэ хаһаань дүтэлхэ.

Байгша ондо июль һарада сагай уларил ямар байхаар бэ гэһэн асуудал уншагшадые һонирхуулна ёһотой.

Республикын урда аймагуудта һарын туршада дунда зэргээр 14—19 градус дулаан болохо зэргэтэй. Һүниндөө 19—14, үдэртөө 20—25, июлиин 8—11, 22—28-най үдэрнүүдтэ 30—33 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ. Мүн һарын туршада 90—100 миллиметр хура бороон орохо гэхэ гү, али энэнь нормо соохоноо байхаар хараалагдана. Июлиин 7—9 12—13, 17—19, 26—27-ной үдэрнүүдтэ бага зэргэ үүлэтэй байха, хура бороон орохогүй. Бусад үдэрнүүдтэнь хура бороон, аадар орохоор хүлеэгдэнэ. Июлиин 29—30-най үдэрнүүдтэ аадар борооной оросо ехэдэхэ.

Баруун-Урда аймагуудта һарын туршада дунда зэргээр 13—14, һүниндөө 2—7, заримдаа хадада хюруу унаха, үдэртөө 22—27 градус дулаан болохоор хараалагдана. Һарын туршада бага зэргэ үүлэтэй, зарим нютагуудта аадар бороон орохоор хараалагдана. Илангаяа июлиин 16—17-ной, мүн һаарын һүүл багаар хура бороон орохо зэргэтэй.

Республикын хойто аймагуудта һарын туршада дунда зэргээр 15—18 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ. Һүниндөө 6—11, үдэртөө 22—27, июлиин 9—11-нэй үдэрнүүдтэ һүниндөө 2—7 (набтар газарта хюруу унаха) үдэртөө 16—21 градус дулаан байха зэргэтэй. Һарын туршада 30—50, зарим нютагуудта 60—90 миллиметр шииг нойтон орохоор багсаагдана.

Байгал шадарай нютагуудта һүниндөө 7—12, үдэртөө 19—24 градус дулаан байхаар хараалагдана. Һарын туршада 90—110 миллиметр хура бороон орохо зэргэтэй. Баруун-хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха, июлиин 10—11-нэй үдэрнүүдтэ хура борооной оросо түргэдэхөөр хараалагдана.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Үдэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат—66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 68-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации—34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-да ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. Вьетнам делегациин Москвада ерэһэн тухай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Совет-болгар коммюникэ. Партийна хронико. «Хартаабхада — онсо анхарал»— В. Барнаковай статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Тэмсэлээр олдоһон эрхэ сүлөө» — Д. Шагдуровай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Шэнээр хүгжэһэн «Эрхирэг» — Г. Болдогоевой фоторепортаж. Творческо хани нүхэсэл. — А. Сергеевагай корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

15.05 — һүүлэй һонин. 15.15—**Үнгэтэ телевидени.** «Дактари»—США-гай телевизионно уран һайханай фильм. (16-дахи сери). «Арсаланай гүлгэн үгы болошоо». 16.00—Уласхоорондын панорама. 16.30—«Василий Теркин»—А. Новиковой опереттэ. 17.50 — «Хүдеогэй халуун хаһа саг».

Улаан-Үдэ харуулна:

18.00—Үхибүүдтэ мультфильм харуулагдаха. 18.10—Телепанорама. 18.30 — «Хүдөөгэйхидтэ—түрүү дүй дүршэл (буряадаар).

«Орбита» харуулна:

19.00—«Время — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40—Забһарлалга. 19.40 — **Үнгэтэ телевидени.** Хүнгэн атлетикээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө. 20.15 — **Үнгэтэ телевидени.** «Тени исчезают в полдень» —телевизионно уран һайханай фильм. (4-дэхи сери). 21.30—Уласхоорондын панорама.

Улаан-Үдэ харуулна:

22.00—«Элүүр энхэ байдал»—тележурнал. 22.35—«Фермэнүүдые ядалгүй тэжээлтэй байлгахын түлөө» гэһэн дамжуулга.

«Орбита» харуулна:

23.00 — «Кинопанорама». Москвадахи VIII уласхоорондын кинофестиваль нээлгэ тухай дамжуулга. 24.00—«Время»—мэдээсэлэй программа. 00.30—**Үнгэтэ телевидени.** Футболоор СССР-эй кубогай түлөө мүрысөөн. Финалай 1/4 хуби. ЦСКА — «Динамо» (Киев).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита харуулна:

16.00— «Кинопанорама». Москвадахи VIII уласхоорондын кинофестиваль нээлгэ тухай тусхай дамжуулга. 19.00—22.00—Забһарлалга. 22.00—**Үнгэтэ телевидени.** «Валентина Левко» —телевизионно хүгжэмтэ фильм.